

RI EQ'ATB'AL TZIJ

Keb' oxib' tzij puwi' jetaq Kiwuj Eq'atb'al Tziz

Ri kiwuj ri Eq'atb'al Tziz, are kutzijoj chqech aretaq chi man k'o ta ajawinel pa ri Israel. Rajawaxik che ri e'ujuq'at ri Israel k'akoji' kiq'atb'altziz chkiwach ri ekik'ulel: ri e'ajkanaa (kapitulo 4) e nik'aj winaq chik che ek'o chunaqaj ri Israel: e'ajmandian (kapitulo 6), e'ajammon (kapitulo 11), e'ajfilisteo (kapitulo 15).

Ri jetaq tziz kab'ix pakiwi' ri ekeb' juq'at: Juda e ri Simeon pa ri kapitulo 1, kuya ub'ixik che ekeb' juq'at xkitas kib' chkech ri enik'aj juq'at chik. We keb' juq'at ri' xkitas chi jumul kib' aretaq chi' xkam ri Salomon.

Ri Eq'atb'al Tziz pa ri Israel man ejunam taj konojel. Ri ucholajil ri ekab'alajuj q'atb'al tziz pa we wuj ri', xtz'ib'axik jeri' jacha chomab'al k'o pa ri wuj De'uteronomi'o.

Chuwach ri ajtz'ib' ri', ri k'ajisab'al wach kapetik puwi' ri Israel aretaq chi' ri Israel kamakunik chuwach ri Yahweh (2,11ss), k'atek'ut aretaq chi' ri Israel k'o pa ri k'ax, ri Yahweh kutaq uloq jun q'atb'al tziz chkech ri kitinimit arech kekoltajik (2,16ss). K'atek'ut, jumul chik ri Israel kamakun chi jumul.

Chiwila' ri Deb'ora, che jun ixoq q'axel utzij ri Dyos, xoquje' ri enik'aj ajq'axal utzij ri Dyos chik: ri B'arak (kapitulo 4-5); ri Gedeon e ri Ab'imelek (kapitulo 6-9). Pa ri kapitulo 7, are ri Yahweh kaya'ow ri ch'akanik pa ri ch'oj (kapitulo 7). Puwi' ri kowinem, chiwila' ri 9,7-15. Puwi' ri q'atb'al tziz Jefte chiwila' 10,6-12,7.

Puwi' ri Sanson y Dalila chiwila' b'a' ri kapitulo 13-16 e ri ch'oj kuk' ri e'ajfilisteo, xoquje' ri k'amb'al xukoj ri Dalila chrech ri Sanson.

Pa ri kapitulo 17 k'o keb' oxib' tziz puwi' Dan che jun tyoxlaj k'olb'al. Pa ri kapitulo 18 chila' kariqitaj keb' oxib' tziz pakiwi' ri e'ajdan, ri e'are' che kakitzukuj jun ulew k'atek'uri' xkib'an ri tyoxlaj k'olb'al chrech ri Dan.

Pa ri kapitulo 19-21 are kuya ub'ixik ri nimalaj umak ri Benjamin e ri uk'ajisaxik uwach xkib'an ri enik'aj juq'at chik.

RI EQ'ATB'AL TZIJ

Kiwokik ri Juda, ri Sime'on, ri Kaleb' e ri e'ajkenita

¹Aretaq chi' kaminaq chi ri Josu'e, ri e'ajisra'el kkita' chrech ri Yahweh: «¿Jachin chqech uj, kpaqi' ub'i nab'e che ub'anik ri ch'o'j kuk' ri e'ajkana'an?». ²K'atek'uri', ri Yahweh kub'ij: «Are ri Juda kpaqi' nab'e, ri in kinjach ri' ri tinimit puq'ab' are'». ³K'atek'uri', ri Juda kub'ij chrech ri rachalal Sime'on: «Chatpaqal ub'i wuk' pa ri ulew che xinriq in, ri ma xinha' taj: kuje'ch'o'jinoq ri' kuk' ri e'ajkana'an, e ri in xoquje' kinb'e ri' awuk' arechi' katech'ojin at pa ri ch'aqap xariqo». K'atek'uri', ri Sime'on kb'e ruk' ri are'. ⁴Ri Juda kpaqi' ub'ik e ri Yahweh kujach pa kiq'ab' ri e'ajkana'an e ri e'ajperesita, e pa ri B'esek kekikamisaj chuy jo'q'o' (10.000) achijab'. ⁵Pa ri B'esek xekiriqa' ri Adoni-B'esek, kech'o'jin ruk' are' e kech'akan pakiwi' ri e'ajkana'an e pakiwi' ri e'ajperesita. ⁶Ri Adoni-B'esek kanimaj ub'ik, k'atek'ut ri e'are' koqataj, kkichapo e kkiq'at ri chom uwi' taq uq'ab' e ri chom uwi' taq raqan. ⁷Ri Adoni-B'esek kub'ij: e'oxk'al lajuj ajawinel ri qupim ri chom taq uwi' kiq'ab' e ri chom uwi' taq kqan, kkimol ri uxrik' kaxlanwa chuxe' ri numexa. Ri xinb'an in, jeri' uk'axel xutoj ri Dyos chwech». Kkik'am ub'i ri are' pa ri Jerusalem e chila' xkam wi. ⁸Ri e'uk'ojol ri Juda kech'o'jin ruk' ri Jerusalem, ke'ok ub'i pa ri tinimit, kkikamisaj ri siwantinimit ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j e kkiporoj kan ri tinimit.

⁹K'atek'uri', ri e'uk'ojol ri Juda keqaj chi ub'ik che ub'anik ri ch'o'j kuk' ri e'ajkana'an, che ejeqel pa ri Juyub' rech ri Negueb e ri Taq'aj-Ulew. ¹⁰Xoquje' xeb'e ri Juda che ub'anik ri ch'o'j pakiwi' ri e'ajkana'an che ejeqel pa ri Heb'ron –Ojer kanoq, ri ub'i ri Heb'ron are ri Kiryat-Arb'a– e kech'akan puwi' ri Sesay, ri Ajiman e ri Talmay. ¹¹Chi waral xel ub'i chkij ri e'ajdeb'ir –Ojer kanoq, ri Deb'ir ub'i Kiryat-Sefer–. ¹²K'atek'uri', ri Kaleb' kub'ij: «Jachin kch'akan puwi' ri Kiryat-Sefer e kok pa ri tinimit, kinya' chrech ri numi'al Aksa che rixoqil».

¹³Are' ri Otni'el xok pa tinimit ri', uk'ojol ri Kenaz, che uchaq' ri Kaleb', e xuya' ri umi'al Aksa chrech rixoqil. ¹⁴Aretaq chi' kopanik ri Aksa ruk' ri rachajil, kukoj uk'u'x ri rachajil arech kuta' jun ch'aqap rulew chrech ri utat ri are'. Ri Aksa, kch'o'jin ruk' ri ub'urix e ri Kaleb' kuta' chrech: «¿Jas kawaj?». ¹⁵Ri are' kub'ij chrech: «Chaya' b'a' chwech ri kurayij ri wanima'. Xaya' ank'ut chwech ri rulew ri Negueb', chaya' b'a' chwech nik'aj taq ulew jawi' k'olik nik'aj taq b'ulb'ux». K'atek'uri', ri Kaleb' kuya' chrech ri jetaq b'ulb'ux ri k'o ajsik e ri k'o ikim.

¹⁶Ri e'uk'ojol ri Job'ab' ri ajkenita, ri uji' ri Mo'ises, kepaqi'k, ekachi'l ub'i ri e'uk'ojol ri Juda, ke'l ub'ik pa ri tinimit rech ri je taq palmeras e kkisuk' ub'i pa ri tz'inalik rulew ri Juda, ri retal ulew chrech ri Negueb rech ri Arad, e kejeqi' kan chki- xo'l ri siwantinimit.

¹⁷Ri Juda kb'e ub'i ruk' ri rachalal Sime'on. Kech'akan pakiwi' ri e'ajkana'an che ejeqel pa ri Sefat e kkiya' ri tinimit chuwach ri anatema. Rumal k'uwa' weri', Jorma ri ub'i' ri tinimit xokisaxik. ¹⁸Ri Juda kok pa ri Gasa e ri rulew e krechb'ej, kok pa ri Askalon e ri rulew, pa ri Ekron e ri rulew e krechb'ej ronojel weri'. ¹⁹Ri Yahweh xk'oji' ruk' ri Juda, ri are' che xokik e xch'akan puwi' pa ri Juyub'; k'atek'ut, man xkowin taj ke'resaj ub'ik ri siwantinimit ek'o pa ri taq'aj, rumal rech che k'o taq kich'ich' che kchorej ri kej.

²⁰Jacha xtaqan kanoq ri Mo'ises, kya ri Heb'ron chrech ri Kaleb'; e ri are' ke'resaj uloq chila' ri oxib' e'uk'ojol ri Anak. ²¹K'atek'uri', ri e'ajjeb'use'o che ejeqel pa ri Jerusalem, man

xe'esax ta chila' kumal ri e'uk'ojol ri B'enjamin; rumal k'uwa' che chi pa we q'ij na kamik ri', ri e'ajjeb'use'o ejeqel na pa ri Jerusalem kuk' ri e'uk'ojol ri B'enjamin.

Kb'an okem pa ri B'etel

²²Xoquje' ri e'ajuparachoch ri Jose, kepaqi' uloq pa ri B'etel e ri Yahweh xk'oji' kuk' e'are'. ²³Ri e'ajuparachoch ri Jose ke'utaq ejujun winaq arech ke'b'etzelin pa ri B'etel (Ojer kanoq, ri tinimit ub'i' Luz). ²⁴Ri ek'ak'alanel kkil jun achi che tajin kel uloq pa ri tinimit. E kkib'ij chrech: «Chak'utu' chqawach jawi' kuya'o kujok ub'ik pa ri tinimit e katqak'asb'a' kanoq». ²⁵Ri achi kuk'ut chkiwach jawi' kuya'o ke'ok ub'ik pa ri tinimit: Ke'kikamisaj ri siwantinimit ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j, e kkik'asb'a' kanoq ri achi ruk' ronojel ri e'ajuparachoch. ²⁶We jun achi ri' kb'e pa ri kulew ri e'ajhititas e kuyak chila' jun tinimit e kukoj ub'i' Luz. K'o na we ub'i' ri' chi pa we taq q'ij kamik ri'.

Ri jetaq juq'at ek'o pa ri uxkut kaj

²⁷Ri Manasses man xutoqij taj ri jetaq kech ri winaq ek'o pa ri B'et-She'an, xoquje' man xutoqij taj ri jetaq kik'olb'al, xoquje' man xutoqij taj chkech ri ek'o pa ri Tanak e ri jetaq kik'olb'al, xoquje' man xutoqij ta chkech ri winaq ek'o pa ri Dor e ri jetaq uk'olb'al, xoquje' man xutoqij ta chkech ri siwantinimit ek'o pa Yib'le'am e ri jetaq kik'olb'al, xoquje' man xutoqij ta chkech ri esiwantinimit ek'o pa ri Meguiddo e ri jetaq uk'olb'al; ri e'ajkana'an xekanaj kanoq pa we amaq' ri'. ²⁸K'atek'uri', aretaq chi' ri Isra'el xk'oji' uchuq'ab', kekikoj ri e'ajkana'an pa k'axalaj taq chak, k'atek'ut, man ke'resaj ta ub'ik pa ri kulew.

²⁹Xoquje' ri Efra'im man ke'resaj ta ub'ik ri e'ajkana'an ek'o pa ri Gueser, xa jek'uri', ri e'ajkana'an xekanaj kanoq pa ri Gueser chkixo'l ri Efra'im.

³⁰Ri Sab'ulon man ke'resaj ta uloq ri e'ajkitron e ri e'ajnajalol. Ri e'ajkana'an xekanaj kan panik'aj chkech ri Sab'ulon, k'atek'ut xe'okisax pa k'axalaj chak.

³¹Ri Asher man ke'resaj ta ub'ik ri e'ajakko, xoquje' man ke'resaj ta ub'ik ri e'ajsidon, ri ek'o pa ri Mehaleb', rech ri Akzib', rech ri Jelb'a, rech ri Afik e rech ri Rejob'. ³²Ri e'ajasher xejeqi' chkixo'l ri e'ajkana'an che ejeqel pa ri rulew rumal rech che man xkowin taj xutoqij chkech.

³³Ri e'ajneftali man ke'kesaj ta ub'ik ri e'ajb'et-Semes, xoquje' man ke'kesaj ta ub'ik ri e'ajb'et-Anat, xekanaj chkixo'l ri e'ajkana'an che ejeqel pa ri ulew; k'atek'ut are xe'ki'okisaj pa ri k'axalaj chak ri e'ajb'et-Semes e ri e'ajb'et-Anat. ³⁴Ri e'ajamorre'o kekijich'ij ub'i pa ri juyub' ri e'uk'ojol ri Dan e man kkiya' ta alaj chkech keqaj uloq pa ri taq'aj. ³⁵Ri e'ajamorre'o xekanaj kanoq pa ri Har-Jeres, pa ri Ayyalon e pa ri Sa'alb'im, k'atek'uri' chuwach chi aq'anoq, aretaq chi' ri rachoch ri Jose xk'oji' uchuq'ab', xe'okisax ri e'are' pa ri k'axalaj chak. ³⁶Ri retal kulew ri e'ajamorita, kmajtajik pa ri paqalem kech ri Xkab' e pa ri Ab'aj e kusuk' ub'i asjik.

Ri anjel rech ri Yahweh kuya ub'ixik ri k'ax puwi' ri Isra'el

²¹Ri anjel rech ri Yahweh, kpaqi' uloq chi pa ri Guilgal uloq e kb'e pa ri B'okim e kub'ij: «Ri in xixinpaqab'a uloq, xixinwesaj uloq pa ri Egipto e ri in xixink'am uloq pa we ulew che xinjikib'a' ub'ixik chkech ri itat cheh kinya chkech. Ri in xinb'ij: "Ri in man k'o ta jumul kint'oqopij ri chapb'alq'ab' xinb'an iwuk'. ²K'atek'ut, ri ix man kib'an ta jun chapb'alq'ab' kuk' ri siwan tinimit pa we amaq' ri'; xane are kipaxij ub'i ri' ri ab'aj rech tab'al toq'ob'".

K'atek'uri', ri ix man xita' ta ri nuch'ab'al in. 2Jasche xib'an weri'? 3Utz b'a ri', ri in kinb'ij na weri': Man ke'inwesaj ta ub'ik ri e'are' chiwach ix. Ri e'are' ek'ulel ri' chiwech e ri jetaq kidyos jun k'am ri' chiwech». 4Aretaq chi' ri anjel rech ri Yahweh, xb'itaj rumal chkech konojel ri e'ajisra'el we tzij ri', ri siwantinimit kewinik chkech ri oq'ej. 5Kkoj ub'i we jun k'olb'al ri': B'okim e kkichi'j nik'aj tab'al taq toq'ob' chrech ri Yahweh.

K'isb'al uk'aslemal ri Josu'e

6Ri Josu'e ke'utaq ub'i ri siwantinimit, e ri e'ajisra'el chkijujunal ketzalej pa ri rechb'al arech ke'ok pa ri ulew. 7Ri siwantinimit xkipatanij ri Yahweh aretaq chi' k'as na ri Josu'e e xoquje' xkipatanij na chkiwach ri nim taq winaq che xek'asi' chi na kanoq aretaq chi' kaminaq chi ub'i ri Josu'e, ri nim taq winaq che xkilo ri nim taq chak xub'an ri Yahweh rech utoq'ob'isab'al kiwach ri Isra'el. 8Ri Josu'e, uk'ojol ri Nun, pataninel rech ri Yahweh, kkamik aretaq chi' k'o o'k'al lajuz unjab'. 9Kmuqik pa ri retal rulew, ri ulew che rechb'al xurigo pa Timnat-Heres, pa ri juyub' rech ri Efra'im, pa ri uxkut kaj chrech ri juyub' Ga'as.

10K'atek'uri', aretaq chi' we jun mayilq'ijsaq ri' xe'kimulij kib' kuk' ri kitat, xpe chi jun mayilq'ijsaq che man reta'm ta uwach ri Yahweh e man reta'm ta ri chak xub'an ri Are' rech utoq'ob'isab'al kiwach ri Isra'el.

Ri kiq'ijil ri Eq'ataltzij

11K'atek'uri', ri e'ajisra'el kkib'an itzel chuwach ri Yahweh e ke'kipatanij ri jetaq B'a'al. 12Kkiya' kan ri Yahweh, ri Kidyos ri kitat, ri Dyos xe'resaj uloq pa ri Egipto e are xe'kiterne'ej enik'aj taq dyoses chik che ekidyos ri jetaq siwantinimit chik. Kexuki' chkiwach e rumal k'uwa' weri' xkiyak royowal ri Yahweh. 13Kkiya' kan ri Yahweh e are xeb'e' che kipatanaxik ri B'a'al e ri taq Astarte. 14Xa jek'uri', xyakitaj ri royowal ri Yahweh pakiwi' ri Isra'el. Xe'ujach pa kiq'ab' ri elaq'omab' ri xe'elaq'an chkech, xe'uk'ayij pakiq'ab' ri ek'ulel che ek'o chkinaqaj e man xekowin ta chik ketak'i' kan chkiwach ri ekik'ulel. 15Pa ronojel ri ch'o'j kkib'no, ri uq'ab' ri Yahweh kchakun chkik'ule'laxik e'are', jeri' jacha xujikib'a' ub'ixik ri Yahweh chkech. Jeri' nak'ut xe'u'okisaj pa nimalaj k'ax.

16K'atek'uri', ri Yahweh ke'uk'iysaj chkixo'l ejujun eq'atal taq tzij che xe'kito' pa kiq'ab' ri tajin ke'kelaq'aj e'are'. 17K'atek'ut, xoquje' man ketan ta chkiwach ri eq'atal taq tzij, kemakun kuk' enik'aj taq dyoses chik e kexuki' chkiwach e'are'. Tza aninaq xkiya' kan ri b'e che xkiterne'ej ri ekitat, ri e'are' che xkinimaj ri jetaq upixab' ri Yahweh; man xkib'an taj ri upixab' ri Yahweh. 18Aretaq chi' ri Yahweh xuya' ri eq'atal taq tzij chkech, ri Yahweh k'o ruk' ri q'atal tzij e jeri' kikolik pa kiq'ab' ri ekik'ulel kub'ano aretaq chi' k'o ri uk'aslemal ri q'ataltzij, rumal rech che ri Yahweh kpax uk'u'x chkech rumal che kkik'isej kik'u'x chkiwach ri keb'anow k'ax chkech e ri kekitak'alb'ej ri e'are'. 19K'atek'ut, aretaq chi' kkam ub'i ri ajq'ataltzij, nimalaj ketzalal chi na kkib'an chkiwach ri ekitat. Ke'kinimaj enik'aj taq dyoses chik, ke'kipatanij e kexuli' chkiwach, man k'o ta kkiya kanoq ri kichak e ri kib'e ri kitat.

Ri rumal che kekanaj kanoq ri ekaxlan winaq

20Xyakataj ri royowal ri Yahweh pakiwi' ri Isra'el e kub'ij: «Rumal rech che we siwantinimit ri' xu'toqopij ri chapb'al q'ab' xinb'ij chkech ri kitat e man xkita' ta ri nutzij, 21kamik ri', ri in man kinwesaj ta ub'i chkiwach jun chkech ri jetaq siwan taq tinimit che xe'u'ya kan ri Josu'e chkixo'l e'are' aretaq chi' xkamik. 22Kuk' we siwan taq tinimit ri', kb'an

na k'ax chkech ri Isra'el, arech kinweta'maj we kkik'olo on man kkik'ol taj ri nub'e ri in, in Yahweh, jacha uterne'xik xkib'an ri kitat. ²³Xa jek'uri', ri Yahweh xub'ano arech kekanaj pa nimalaj utzil we jetaq siwantinimit ri', man xe'resaj ta ub'ik e man xe'uya' taj pa uq'ab' ri Josu'e.

³E'are wa' ri siwan taq tinimit ri xe'uto' kan ri Yahweh arech kuk'ajisaj kiwach ri Isra'el pa ri k'ax; ri e'ajisra'el ri', e'are ri man k'o ta keta'm puwi' ri jetaq ch'o'j xub'an ri Kana'an ²-weri' arech keta'maj ri kija'al ri e'ajisra'el ri ch'o'j xb'antajik, ri jetaq ija'al che man xkiq'axij taj ri xb'antajik-; ³ri ejob' kinimal ri e'ajfilisti'a e konojel ri e'ajkana'an, ri e'ajsidon e ri e'ajheve'o ri ejeqel kan pa taq ri juyub' rech ri Lib'ano, kmajtaj ub'ik pa ri juyub' B'a'al-Hermon e kopan pa ri rokib'al ri Hamat. ⁴Xe'okisaxik che ub'anik k'ax chkech ri Isra'el, arech kilitajik we kkik'ol pa ri kanima' ri pixab' xub'ij ri Yahweh chkech ri kitat rumal ri Mo'ises. ⁵Xa jek'uri', ri e'ajisra'el, xejaqi' chkixo'l ri e'ajkana'an, ri e'ajhitas, ri e'ajamorre'o, ri e'ajperesita, ri e'ajheve'o e ri e'ajjeb'use'o, ⁶xkib'an kixoqil chkech ri ekimi'al, xekiya' ri ekimi'al chkech ri ekik'ojol ri e'are' e xe'kipatanij ri ekidyos ri winaq ri'.

Ri Otni'el

⁷Ri e'ajisra'el kkib'an ri itzel chuwach ri Yahweh. Man kkina'tisaj ta chik ri Yahweh Kidyos e xe'kipatanij ri jetaq B'a'al e ri jetaq Asheras. ⁸K'atek'uri', xyakitaj ri royowal ri Yahweh puwi' ri Isra'el e ke'ujach kanoq puq'ab' ri Kusan-Rise'atayim, rajawinel ri Aram-Naharayim, xa jek'uri' ri e'ajisra'el wajxaqib' junab' xkipatanij ri Kusan-Rise'atayim.

⁹K'atek'uri', ri e'ajisra'el kkik'is kik'u'x chuwach ri Yahweh e ri Are' kuya' jun to'l kech e ri are' kuto' kiwach: Ri Otni'el uk'ojol ri Kenaz e uchaq' ri Kaleb'. ¹⁰Ri ruxlab'al ri Yahweh xpe puwi' ri are'; kuxik ajq'ataltzij puwi' ri Isra'el e kb'e pa ri ch'o'j. Ri Yahweh kujach ri Kusan-Rise'atayim, rajawinel ri Aram e kch'akan puwi' ri Kusan-Rise'atayim. ¹¹Ri siwan tinimit kawinaq junab' xkanaj pa utzil. K'atek'uri', ri Otni'el che uk'ojol ri Kenaz, xkamik.

Ri Ehud

¹²Ri e'ajisra'el, itzel kkib'an chi jumul chuwach ri Yahweh; e ri Yahweh kuya' uchuq'ab' ri Eglon, rajawinel ri Mo'ab, puwi' ri Isra'el, rumal rech che itzel kkib'an chuwach ri Yahweh. ¹³Ri Eglon ke'umulij ri e'uk'ojol ri Ammon e ri Amalek; kb'e ub'i chrij ri Isra'el e kch'akan pakiwi' ri e'are' e xok'ik pa ri tinimit Palmeras. ¹⁴Ri e'ajisra'eli, wajxaq lajuz junab' xkipatanij ri Eglon, rajawinel ri Mo'ab.

¹⁵K'atek'uri', ri e'ajisra'el kkik'is kik'u'x chuwach ri Yahweh e ri Yahweh kuya' jun kolonel kech, ri Ehud, uk'ojol ri Guera, ajb'enjaminita, ri are' ajmox. Ri e'ajisra'el kkitaq ub'i ri are' arech kuk'am ub'i ri alkab'al chrech ri Eglon rajawinel ri Mo'ab.

¹⁶Ri Ehud kub'an jun alaj uch'ich' che k'o uwi' pa ri keb' utz'altmal, jun xk'ab' ri urab'arik, e kuya' ub'i xe'upam chuxe' ri ratz'yaq pa ri rikyaq'ab' ra'. ¹⁷K'atek'uri', kuchi'j ri alkab'al chrech ri Eglon, rajawinel ri Mo'ab. Ri Eglon jun chomalaj winaq. ¹⁸Aretaq chi' xjachatajik kanoq ri alkab'al, ri Ehud xe'utaq ub'i ri winaq ri xek'amow b'i ri alkab'al. ¹⁹K'atek'ut, aretaq chi' ri are' kopanik ri Guilgal pa ri jun k'olb'al jawi' ek'o wi ri man tzij taj edyos, ktzalej chi na uloq e kub'ij: «¡Ajawinel, k'o jun tzij kinb'ij chaweche, jun tzij che man kb'ix taj!». Ri ajawinel kub'ij: «¡Mixch'awik!» e konojel ri ek'o ruk', ke'el ub'ik. ²⁰Ri Ehud kqib' ukoq ruk' are'; ri are' t'uylul ajsik pa ri uk'olb'al jawi' k'o wi ri utem. Ri Ehud kub'ij chrech: «¡K'o jun utzij ri Dyos che rajawaxik kinb'ij chaweche!». K'atek'uri', ri are' kwa'laj cho ri utem. ²¹Ri Ehud kunim ri umox uq'ab' e kuk'am ukoq ri jun uch'ich' cho ri rikyaq'ab'

ra' e kujut ub'i chupam ri ajawinel. ²²Ri chapab'al uch'ich' kok ub'i chupam e ri xepo kuch'uq kan uwi' ri jun ch'ich', rumal rech che ri Ehud man kresaj ta chik ri jun ch'ich' chupam ri ajawinel; k'atek'uri' kel ub'ik. ²³Ri Ehud kel uloq pa jun chik okib'al; ri are' xutz'apij kanoq ri uchi'ja ajsik e xukoj kanoq ri alaj ch'ich' tz'apib'al rech aretaq chi' xok b'ik.

²⁴Aretaq chi' elenaq chi ub'ik, ri epataninel ketzalij uloq e kkilo che ri uchi'ja k'o ajsik tz'apitalik ruk' ri alaj ch'ich' tz'apib'al rech; k'atek'uri' kkib'ij ch'ikib'il kib': «Xa tajin ri' chrech uch'ukulem». ²⁵Kekanaj kan chila' che reye'xik, chi k'ate' na xsaq kik'u'x e kepaqi' ub'ik, rumal rech che man k'o ta kujaq uloq ri uchi'ja k'o ajsik. Kkik'am ub'i ri lawib'al e kkijaq ub'ik: ri kajaw ponol pulew, kaminaq chik.

²⁶Aretaq chi' ri e'are' tajin keye'j kel uloq ri ajawinel, ri Ehud xanimaj ub'ik. Q'axinaq chi ub'ik chkiwach ri k'olb'al jawi' ek'o ri man tzij taj edyos e xuto' rib' pa Ha-Se'ira. ²⁷Chi aretaq chi' xopanik, kroq'esaj ri ruk'a' wakax pa ri juyub' rech ri Efra'im e ri e'ajisra'el kexuli' uloq pa ri juyub' e kepe ruk'. Ri are' knab'ejik chkiwach ²⁸e kub'ij chkech: «Chixteren chwij, rumal rech che ri Yahweh xujach ri Mo'ab ri ik'ulel piq'ab'». Keteri' ub'i chrij ri are', kkiram ub'i ri b'e pa ri Jordan arech keb'e pa ri Mo'ab e kekiq'atej ri winaq arech man k'o ta jun kq'axik. ²⁹Kech'akan pakiwi' ri e'ajmo'ab pa we jetaq q'ij ri', ri e'are' e chuy kqo' (10.000) achijab', konojel man kkixib'ij ta kib' e k'o kichuq'ab' e man loq' taj xanimaj ub'ik jun. ³⁰Pa we jun q'ij ri', ri Mo'ab xqaj puq'ab' ri Isra'el e ri amaq' kawinaq junab' xk'oji' pa ri utzil.

Ri Shamgar

³¹K'atek'uri', xpe chi ri Shamgar, uk'ojol ri Anat. Kch'akan pakiwi' ri e'ajfiliste'o che ejuq'o' lajuj k'al (600) achijab', kch'akan pakiwi' ruk' jun uch'ich'al ama' wakax, e xoquje' ri are' xukol ri Isra'el.

Ri Isra'el kb'an k'ax chkech kumal ri e'ajkana'an

⁴¹Aretaq chi' xkam ri Ehud, ri e'ajisra'el kkib'an chi jumul ri itzel chuwach ri Yahweh, ²e ri Yahweh ke'uya' kan puq'ab' ri Yab'in, rajawinel ri Kana'an, che kajawinik pa ri Jasor. Ri kinimal ri achijab' che erech ch'o'j, are' ri Sisera che jeqel pa ri Haroset-ha-Goyim.

³K'atek'uri' ri e'ajisra'el kkik'iw kik'u'x chuwach ri Yahweh. Rumal rech che ri Yab'in k'o kq'o' ok'al (900) uch'ich' erech kej e juwinaq junab' ub'anom k'ax chkech ri e'ajisra'el.

Ri Deb'ora

⁴Pa we taq q'ij ri', ri Deb'ora, jun ixoq q'axel utzij ri Dyos, rixoqil ri Lappidot, ri are' ajq'ataltzij puwi' ri Isra'el. ⁵Ri are' kt'uyi' chuxe' ri che' che kb'ix Upalmera ri Deb'ora chrech, k'o chuxo'l ri b'e kb'e pa ri Rama e kopan pa ri B'etel, pa taq ri ujujub'al ri Efra'im, e ri e'ajisra'el xe'paqi' uloq ruk' ri are' rumal rech che tajin kkitzukuj ri suk'il. ⁶Ri are' kutaq uk'amik ri B'arak, uk'ojol ri Ab'ino'am ri ajkedes pa ri Neftali e kub'ij chrech: «Ri Yahweh, rech ri Isra'el, Ɂla man ku'b'ij ta chawechech : "Jat, e che'amulij pa ri juyub' Tab'or, che'ak'ama' ub'i awuk' chuy kq'o' (10.000) achijab' e'uk'ojol ri Neftali e e'uk'ojol ri Sab'ulon. ⁷Ri in kink'am na uloq ri' chawechech ri Sisera, pa ri nimaja' Kison, kinimal ri achijab' erech ch'o'j erech ri Yab'in, ruk' ri taq uch'ich' kuk'am ri kej e ri achijab' e kujach ri' paq'ab'". ⁸Ri B'arak kub'ij chech: «We katpe at wuk', kinb'e ri', k'atek'ut, wema katb'e taj,

ri in man kinb'e ta ri'». ⁹«Ri in kinb'e awuk'» –kacha ri Deb'ora chrech–; xuwi ne' che man awech ta nak'uri' ri uq'ijil ri b'e jawi' ri katb'e wi, rumal rech che ri Yahweh kujach na k'uri' ri Sisara puq'ab' jun ixoq». Kwa'laj ub'i ri Deb'ora, kb'e ub'i ruk' ri B'arak pa ri Kedes. ¹⁰E ri B'arak ke'umulij pa ri Kedes, ri Sab'ulon e ri Neftali. Kepaqi' ub'i ruk' ri are' e keteri' ub'i chrij chuy kq'o' (10.000) achijab' e ri Deb'ora kpaqi' ub'i ruk' ri are'.

Ri Jeb'er ri ajkenita

¹¹Ri Jeb'er, ri ajkenita, utasom apan rib' chrech ri ujuq'at ri Ka'in, e chkech ri e'uk'ojol ri Job'ab', ri uji' ri Mo'ises, ri are' ukojom ri tz'um rachoch chunaqaj ri Utz'unuj ri Sa'anannim, naqaj chrech ri Kedes.

Xch'akik ri Sisera

¹²Kb'ix chrech ri Sisera che ri B'arak, uk'ojol ri Ab'ino'am, xpaqi' ub'i puwi' ri juyub' Tab'or. ¹³Ri Sisera ke'usik'ij ronojel ri jetaq ch'ich' rech kej, kq'o' ok'al (900) ch'ich' kech kej k'olik, e konojel ri achijab' erech ch'oj k'olik, ke'uk'am ub'i chi pa ri Jaroset-ha-Goyim ub'ik chi k'ate' ri nimaja' Kison. ¹⁴Ri Deb'ora kub'ij chrech ri B'arak: «Chatwa'lijoq, rumal rech che are wa' ri jun q'ij che ri Yahweh kujach ri Sisera paq'ab'. ¿La man are ta ri Yahweh nab'ejnaq chawach?». Ri B'arak kqaj ub'i cho ri juyub' Tab'or kuk' e eteren ub'ik chrij chuy kq'o' (10.000) achijab'. ¹⁵Ri Yahweh kukoj ri xib'rib' pa ranima' ri Sisera, pa ronojel ri jetaq uch'ich' kech ri kej e pa ri kanima' konojel ri achijab' erech are, chuwach ri B'arak. Ri Sisera kqaj uloq cho ri uch'ich' rech kej e chraqañ kanimaj ub'ik. ¹⁶Ri B'arak keroqataj ri jetaq ch'ich' kech kej chi pa ri Jaroset-ha-Goyim. Konojel ri achijab' erech ch'o'j ek'o ruk' ri Sisera, keqaj chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j e man k'o ta jun kkanaj kanoq.

Ri ukamikal ri Sisera

¹⁷Ri Sisera chraqañ kanimaj ub'ik e kusuk' ub'i pa ri ub'e ri tz'um rachoch ri Ya'el, rixoqil ri Heb'er ri ajkenita, rumal rech che k'o ri utzil chkixo'l ri Yab'in rajawinel ri Jasor, ruk' ri rachoch ri Heb'er ri ajkenita. ¹⁸Ri Ya'el kel uloq che uk'ulaxik ri Sisera e kub'ij chrech: «Chatokoq, wajaw, chatokoq pa ri wachoch. ¡Maxib'ij awib'!». Kok b'i pa ri tz'um rachoch e kuch'uqu ri are' ruk' jun k'ul. ¹⁹Ri are' kub'ij chrech: «Chab'ana' jun toq'ob' chaya' jub'ik nujoron, rumal rech che kchaqij nuchi'». Ri ixoq kutor ri tz'um k'olb'al rech leche, kuya chrech arech kuqumuj e kuch'uq chi kan ruk' ri jun k'ul. ²⁰Kub'ij chrech: «Chatk'ol koq pa ri rokb'al ri tz'um ja, k'atek'uri' we k'o jun winaq kpetik e kuta' chawech: “¿La k'o jun achi waral?” Ri at kab'ij na ri' chrech: “Man k'o taj”».

²¹K'atek'uri', ri Ya'el, rixoqil ri Jeb'er, kuk'am ukoq jun che' rech ri tz'um ja, kuk'am koq jun q'osib'al klawux, nojimal kqib' ukoq ruk' e kub'ajij ub'i ri jun che' pa ri ujolom e ri che' kopan pulew. Ri are' warinaq, sib'alaj kosinaq, k'atek'uri' xkamik. ²²Areraq chi' kopanik ri B'arak che roqatam uloq ri Sisera, ri Ya'el kel uloq che uk'ulaxik : «Chattan uloq, –kcha chrech–, kink'ut na chawech ri jun achi che tajin katzukuj». Kok b'i pa rachoch ri are': Ri Sisera jich'ilik kanimaq, nimatalik ub'i ri jun che' cho ri ukursa upalaj.

Ri ukolotajem ri Isra'el

²³Pa we jun q'ij ri', ri Yahweh, jewa' uqasaxik kub'an ri Yab'in rajawinel ri Kana'an, chkiwach ri e'ajisra'el. ²⁴Ri kiqu'ab' ri e'ajisra'el kralob'isaj rib' puwi' ri Yab'in, rajawinel ri Kana'an, chi k'ate' xkiqajb'ej ri Yab'in, rajawinel ri Kana'an.

Ri kib'ix ri Deb'ora e ri B'arak

⁵Pa we jun q'ij ri', ri Deb'ora e ri B'arak uk'ojol ri Ab'ino'am, kkib'ixoj we jun b'ix ri':

²Rumal rech che pa ri Isra'el,
ri e'ajch'o'j xkikir ri kiwi',
aretaq chi' ri siwantinimit kk'iy
pa kanima' kkichi'j kib',
;Chitewchi'j ri Yahweh!
³;Chitatab'ej, ix ajawinel!
;Chitak'ab'a' ri ixikin,
ix winaq nim ib'antajik!
;Ri in, chrech ri Yahweh,
ri in kinb'ixon na chrech are'!
Kinwoq'esaj na ri q'ojom
chrech ri Yahweh,
ri Udyos ri Isra'el.

⁴Yahweh, aretaq chi'
ri at xatel uloq pa ri Se'ir,
aretaq chi' xatb'in pa ri rulew ri Edom,
xb'irb'itik ri ulew, xtz'ujuw ri kaj,
ri jetaq sutz' xja'rik, xujal ub'i ja'.

⁵Ri jetaq juyub' xch'etetik chuwach
ri Yahweh, ri are' che rech ri Sina'i,
chuwach ri Yahweh, Udyos ri Isra'el.

⁶Pa taq ri uq'ij ri Samgar, uk'ojol ri Anat,
pa taq ri uq'ij ri Ya'el,
man k'o ta chi jun juq'at kb'in pa taq b'e
ri jachin keb'in na pa taq b'e
kkiram ri jetaq b'e jawi' keb'in wi.

⁷Ri e'uwinaq ri Isra'el man
kkaj taj keb'e pa ri juyub',
man kajawax ta weri' pa ri Isra'el,
k'ate' na xatwa'lij ri at, at Deb'ora,
qas k'ate' na katwa'lij na at,
;Ayum Deb'ora!

At nan pa ri Isra'el.
⁸Xecha' enik'aj k'ak' taq dyos,
k'atek'uri' pa job' tinimit
;la xuwi kilitajik jun tob'al ib'
on xa jun ch'ich',
kech o'chuy (40.000) pa ri Isra'el?

⁹;Ri wanima' k'o kuk'
ri ekinimal ri Isra'el,
k'o kuk' ri winaq che xk'iy

pa kanima' keb'e pa ri ch'o'j!
 ;Chitewchi'j b'a' ri Yahweh!
¹⁰Ri ix che ikejb'em
 ri esaq ati't taq b'urix,
 ri ix che ix t'uyul puwi' taq k'ul,
 ri ix che ixb'enaq pa taq b'e,
 ruk' ki'kotemal chixwinoq
¹¹chixwinoq ruk' ki'kotemal
 kuk' ri e'ajyuq'ab'
 chuchi' ri jetaq k'uwa'.
 ;Chila' kb'ixox wi ri utoq'ob' ri Yahweh,
 ri toq'ob' ub'anom
 pa ri ch'o'j chkech ri Isra'el!
 K'atek'uri', ri siwan utinimit ri Yahweh
 xexuli' uloq chuchi' taq ri tinimit.
¹²;Chatk'astajoq, chatk'astajoq,
 Deb'ora!
 ;Chatk'astajoq, chatk'astajoq,
 chab'ixoj b'a' jun b'ix!
 ;Mub'an keb' ak'u'x!,
 ;Chk'o'ji' b'a' achuq'ab' B'arak!
 ;Che'achapa' b'a' ri xatkichap at,
 ri at che at uk'ojol ri Ab'ino'am!
¹³Ri at che xatk'asi' kanoq, che'aqasaj
 b'a' ri winaq che nim kib'antajik,
 siwan utinimit ri Ajawxel,
 xe'aqasaj b'a' ri achijab' erech ch'o'j.
¹⁴Ri winaq nim kib'antajik pa ri Efra'im,
 ri e'ajch'ojab' ek'o pa ri taq'aj
 Chawij ri at (Efra'im),
 ri B'enjamin k'o chkixo'l ri e'awinaq.
 Qas pa ri Makir uloq, xeqaj uloq
 ri ek'amal taq b'e' chrech ri ch'o'j,
 qas pa ri Sab'ulon, xeqaj uloq
 ri kuk'am ri kich'imi'y ajtz'ib'ab'.
¹⁵Ri ekinimal ri Isakar
 ek'o ruk' ri Deb'ora,
 e ri Neftali, k'o ruk' ri B'arak,
 kb'e chraqan pa ri taq'aj.
 Pa taq ri ujupuq ri Rub'en,
 sib'alaj naj uchomaxik xb'an weri'.
¹⁶;Jasche xatkanaj kan pa taq ri kral
 che utatab'exik ri xulq'ab'anik
 chkixo'l ri ejupuq chij?
 Pa taq ri ujupuq ri Rub'en
 man kekowin ta che uchomaxik weri'.
¹⁷Ri Gala'ad xkanaj kanoq ch'aqap
 chech ri Jordan, e ri Dan,

¿Jasche xkanaj kan pa taq ri jukub'?
 Ri Aser xkanaj kanoq chuchi' ri polow,
 ja'maril kanajinaq kanoq
 pa taq ri uk'olb'al ri polow.
¹⁸Ri Sab'ulon, ko utak'ab'am rib'
 chuwach ri kamikal,
 xoquje' ri Neftali, ri are' che xpaqi'
 cho taq ri juyub' jawi' tajin wi ri ch'o'j.
¹⁹Xepe ri e'ajawinel, ri e'are' xech'o'jinik,
 xa jek'uri' xech'o'jinik
 ri e'ajawinel kech ri Kana'an,
 xech'o'jinik pa ri Tanak,
 pa ri taq ja' rech ri Meguiddo,
 k'atek'ut, man k'o ta saq
 pwaq kich'akoj kkik'am ub'ik.
²⁰Xas chikaj xech'o'jinik uloq
 ri jetaq ch'imil,
 tza pa ri kib'e xech'o'jin
 uloq ruk' ri Sisera.
²¹Ri nimaja' Kison xe'uk'am ub'i ri e'are',
 ri nimaja' Kison xuch'uq kiwi'.
 ¡Ruk' achuq'ab', jat b'a' wuxlab'al!
²²Ri ch'ich' upakaqan
 ri kej kkitota' ri ulew,
 ¡kkikoj anim, kkikoj anim we kej ri!
²³Chikyaqsaqarisaj ri Meroz,
 kcha ri Anjel rech ri Yahweh,
 Che'ikyaqsaqarisaj, che'ikyaqsaqarisaj
 ri ejeqel pa ri tinimit:
 rumal rech che man xepe ta
 che uto'ik ri Yahweh,
 man xepe ta che uto'ik ri Yahweh
 jacha ri e'utz taq achijab'
 chrech ri ch'o'j.
²⁴¡Tewchi'talik ri Ya'el chkixo'l ri ixoqib'
 ri rixoqil ri Jeb'er ri ajkenita,
 chkixo'l ri ixoqib' che ejeqel
 pa tz'um taq ja, tewchi'talik ri are'!
²⁵Xuta' ujoron chrech,
 ri are' xuya' leche chrech,
 pa ri pajb'al amaja' kech ri winaq nim
 kib'antajik, xuchi'j ri uwi' leche chrech.
²⁶Xulik' apan ri uq'ab'
 che uk'amik apanoq ri jun che',
 ri umox uq'ab' xuk'am apanoq
 ri q'osb'al klawux kech ri e'ajajanel.
 Xusok' ri Sisera, xupaq' ri ujolom,

xupotz'lej e xupaq' ri ujolom.

²⁷Cho raqan xtzaq wi, kperk'atik
xtzaq ub'ik, ponolik xkanaj kanoq,
cho raqan kperk'atik xtzaq ub'ik.
Jawi' xperk'atik ub'i wi, chila'
xtzaq ub'ik, ponolik xkanaj kanoq.

²⁸Pa ri torom wi ri xan, kka'y uloq,
ri unan ri Sisera, kyuk'un uloq
pa taq ri ch'ich',
Kub'ij: «¿Jasche kb'iytajik kopanik
ri uch'ich' rech kej?
¿Jasche nojimal kb'in ri uch'ich'
rech kej?».

²⁹Ri jun ixoq che nim
reta'mab'al chkixo'l ri ixoqib' ek'o ruk',
kub'ij chrech:

³⁰«¿La xa k'o kich'akoj ri' xkiriqo
e tajin kkijach chkiwach:
jun ali, ekeb' alitomab' kkiriq
chkijujunal ri achijab' erech ch'o'j;
xch'akik nik'aj taq payu' che xoltalik
ri uka'yb'al, weri' rech ri Sisera
jun manta che utz uchakuxik,
keb' manta che t'isom uwach
rech ch'uqb'al nuqul!».

³¹¡Jewa' chekamoq konojel
ri e'ak'ulel Yahweh!
¡E ri katkiloq'oj ri at, ejeri' tane
jacha ri relb'al q'ij
che kel uloq ruk' ronojel uchuq'ab'!
K'atek'uri', ri amaq' kawinaq junab'
xkanaj pa ri rutzil.

Ri k'ax kuriq ri Isra'el pa kiq'ab' ri e'ajmadi'an

⁶Ri e'ajisra'el kkib'an chi itzel chuwach ri Yahweh; e ri Yahweh ke'ujach wu-qub' junab' puq'ab' ri Madi'an, ²k'atek'uri' ri uq'ab' ri Madi'an ka'alob'ik puwi' ri Isra'el. Arech ke'animaj ub'ik chuwach ri Madi'an, ri e'ajisra'el kejeqi' xo'l taq ri juyub', pa taq pek e cho ri nimalaj taq ab'aj. ³Ronojel mul aretaq chi' kkib'an ri awex ri Isra'el, kepe uloq ri e'ajmadi'an, ruk' ri Amalek e kuk' ri e'uk'ojol ri Relb'alq'ij, kepaqi' uloq chrij ri Isra'el. ⁴Xkijeqab'a' kib' ruk' ri tz'um taq kachoch pa ri kulew ri e'ajisra'el, xkib'an kan k'ax chrech ronojel ri ulew kitikom uwach, jewa' ri kkib'ano chi kopan na weri' pa ri Gasa. Man k'o jun tzuqb'al kech xkiya' kan chrech ri Isra'el: jun alaj chikop, jun ama' wakax on jun b'urix, ⁵rumal rech che ri e'are' ek'i kepaqi' uloq, kepe ruk' ri ekijupuq taq awaj e ruk' ri tz'um taq kachoch, kepe uloq jacha esak'; ri e'are' e ri ekikameyos sib'alaj ek'i e ke'ok ub'i pa ri

amaq' arech kkib'an ub'i ri elaq'. ⁶Xa jek'uri', ri Madi'an, nimalaj meb'a'il xupetisaj chkech ri Isra'el e ri e'ajisra'el kk'is kik'u'x chuwach ri Yahweh.

Ri uchak jun q'axel utzij ri Dyos

⁷Aretaq chi' ri e'ajisra'el xkik'is kik'u'x chuwach ri Yahweh rumal rech ri Madi'an; ⁸ri Yahweh kutaq uloq chkech ri e'ajisra'el jun q'axel utzij ri Dyos che kub'ij chkech: «Jewa' kub'ij ri Yahweh, ri Udyos ri Isra'el: Ri in xixinpaqab'a' chi pa ri Egipto uloq e xixinwesaj uloq pa ri jun ja che rech kamikalaj chak. ⁹Xixinto' pa kiq'ab' ri e'ajegipto e pa kiq'ab' konojel ri xkib'an k'ax chiwech ix. Ri in xe'ink'yaq ub'i ri e'are' xas chiwach ix, xinya' ri kulew chiwech, ¹⁰k'atek'uri', ri in xinb'ij chiwech: "In ri in Yahweh Inidyos. Mixib'ij b'a' iwib' chkiwach ri ekidyoses ri e'ajamorre'os, che ixjeqel chuwach ri kulew". K'atek'ut, ri ix, man xitatab'ej ta ri nuch'ab'al».

Kuk'ut rib' ri Anjel rech ri Yahweh chuwach ri Gede'on

¹¹Kpetik ri Anjel rech ri Yahweh, e kt'uyi' chuxe' ri q'ol che' e tyoxalaj che' rech ri Ofra, we che' ri' rech ri Yo'as che ajuparachoch ri Ab'i' eser. Ri uk'ojol Gede'on, tajin kupoch' triko pa ri ja rech ri yitz'b'al uva arech ma kril ta ri Madi'an, ¹²e ri anjel rech ri Yahweh kuk'ut rib' chuwach: «¡Ri Yahweh k'o awuk', kcha chrech, ri at che at achi at rech ch'o'j e k'o uchuq'ab'!».

¹³Ri Gede'on kub'ij chrech: «¡Kinta' jun toq'ob' chawech, wajawxel! We k'o ri Yahweh quk', jawi' k'ut kpe wi ronojel we jastaq paqawi' ri'? ¿Jawi' k'o wi ri jetaq mayb'al kkiya ub'ixik ri eqatat chqech, aretaq chi' xkib'ij: "¿La man are ta ri Yahweh xb'anowik che ri uj xujpaqi' uloq e xujel uloq pa ri Egipto?" K'atek'uri', kamik ri', ri Yahweh xujuya kanoq ri uj, xujujach kan puq'ab' ri ukowinem ri Madi'an».

¹⁴K'atek'uri', ri Yahweh kuka'yej ri are' e kub'ij chrech: «Jat ub'i ruk' ri achuq'ab' che kolik e kakol ri' ri Isra'el chuxe' ri ukowinem ri Madi'an. ¿La man in taj ri katintaqow ub'ik?».

¹⁵«¡Kinta' chawech wajawxel! kcha ri Gede'on chrech, ¿jas ri ukolik kinb'an in ri Isra'el? Ri nujuq'at in are ri xaq ktuqa'rik chkixo'l ri ujuq'at ri Manasses e in ri in ch'i'p pa ri rachoch ri nutat».

¹⁶Ri Yahweh kub'ij chrech:«Ri in kink'o'ji' ri' awuk' e ri at kqajb'ej na ri' ri Madi'an chaxe' jeri' jacha xa jun chi achi». ¹⁷Ri Gede'on kub'ij chrech: «We ri in xinriq utzil chawach, chak'utu' b'a' jun k'utb'al chwech che qastzij at ri katb'in weri' chwech. ¹⁸Kinta b'a' jun toq'ob' chawech, matb'e ub'ik, chi k'ate' na kintzalej in waral awuk'. Kink'am uloq ri' ri nusipanik e kinkoj ri' chawach». Ri are' kub'ij:«Kinkanaj kan wa' chi k'ate' na kattzalej uloq».

¹⁹Ri Gede'on kb'e ub'ik, kusuk'umaj jun alaj ama' k'isik e ruk' jun pajb'al k'aj kub'an nik'aj taq kaxlanwa che man k'o ta uch'amilal. Kuya ri ti'j pa jun alaj chikach e ri uwa'l kuya pa jun t'u'y, k'atek'uri' kuk'am ub'i ronojel weri' chuxe' ri q'ol che'. ²⁰Ri Anjel rech ri Yahweh kub'ij chrech:«Chak'ama' ub'i le ti'j e ri taq kaxlanwa che man k'o ta uch'amilal e chaya' puwi' le ab'aj le' e chaq'ejej ub'i ri uwa'l puwi'». Ri Gede'on jeri' kub'ano.

²¹K'atek'uri', ri Anjel rech ri Yahweh kulik' ri uch'imi'y k'o puq'ab' e kuchap koq ri ti'j e ri taq kaxlanwa che man k'o ta uch'amilal. Xel uloq q'aq' pa ri jun ab'aj, kub'uwuwisaj ub'i ri ti'j e ri taq kaxlanwa che man k'o ta uch'amilal e xsach ub'i uwach ri Anjel rech ri Yahweh chuwach.

²²K'atek'uri', ri Gede'on xuch'ob'o che ri are' are ri Anjel rech ri Yahweh e kub'ij : «¡Ayum wajawxel Yahweh! ¡Ri in xinwil uwach ri Anjel rech ri Yahweh, xril rib' ri qawach!». ²³Ri Yahweh kub'ij chech: «Chk'o'ji' ta b'a' ri utzil awuk'! Maxib'ij awib', ri at man katkam ta la'». ²⁴Pa we jun k'olb'al ri' ri Gede'on kuyak jun tab'al toq'ob' chrech ri Yahweh e kuko'j ub'i: Utzil-Yahweh. We ab'aj rech tab'al toq'ob' ri' k'o na pa taq we q'ij kamik ri' pa ri Ofra Ab'i' eser.

Ri Gede'on kuk'ule'laj ri B'a'al

²⁵K'atek'uri', chaq'ab' che ri jun q'ij ri', ri Yahweh kub'ij chrech ri Gede'on: «Chak'ama' ub'i ri ama' wakax rech ri atat, ri ama' wakax che jun ukab' ral wakax, ri k'o wuqub' ujunab' e kapuk'ij ub'i ri ab'aj tab'al toq'ob' chrech ri B'a'al che rech ri atat e kachoy b'i ri tyoxlaj kuta'm k'o koq chunaqaj ri are'. ²⁶K'atek'uri', kayak ri' chrech ri Yahweh ri Adyos, puwi' uloq ri jun k'olb'al ri', jun ab'aj tab'al toq'ob' jacha ri pixb'anik ya'om. K'atek'uri', kak'am uloq ri' ri ama' wakax ukab' ral wakax e kachi'j ri' pa jun holokosto puwi' ri si' xab'an ruk' ri tyoxlaj che' che xachoyo». ²⁷Ri Gede'on ke'uk'am ub'i elajuj achijab' chkixo'l ri e'upataninel e kub'ano jacha xtaqan ri Yahweh chech. K'atek'ut, we kub'an paq'ij weri', ri are' kuxib'ij rib' chkiwach ri erachalaxik e chkech ri achijab' erech ch'o'j ek'o pa ri tinimit, xa jek'uri' kub'an chaq'ab'.

²⁸Pa ri jun q'ij chik, aretaq chi' ksaqarik e kewa'lajik ri achijab' erech ch'o'j pa ri tinimit; ri ab'aj rech tab'al toq'ob' chrech ri B'a'al, puk'tajinaq chi kanoq, ri tyoxlaj che' che k'o chunaqaj choyom chi kanoq e ri ama' wakax ukab' ral wakax xchi'xik pa holokosto cho ri jun ab'aj rech tab'al toq'ob' che k'ate' uyakik. ²⁹Kkib'ij chkib'il taq kib': «¿Jachin xb'anow wa' weri'?. Xkimajij utayik utzijol e kkib'ij: «Are ri Gede'on, ri uk'ojol ri Yo'as ri xb'anow weri'».

³⁰Ri achijab' rech ch'o'j pa ri Tinimit kkib'ij chrech ri Yo'as: «Chawesaj uloq ri ak'ojol e chkamisaxoq, rumal rech che xupuk'ij ub'i ri ab'aj tab'al toq'ob' chuwach ri B'a'al e xuchoy ub'i ri tyoxlaj che' che k'o chunaqaj». ³¹Ri Yo'as kub'ij chkech konojel ri ek'o chuwach ri are': «¿La kito' uwach ix ri B'a'al? ¿La ix kolol rech ri are'? Jachin kuto' uwach ri B'a'al, rajawaxik kkamisaxik arechi' maja' ksaqar uwachulew. We dyos ri are', chuto' b'a' rib' ri are', rumal rech che ri Gede'on xuwilijisaj ub'ik ri ab'aj rech tab'al toq'ob' chuwach ri are'».

³²Pa we jun q'ij ri', xokisax ub'i ri Gede'on, Yerub'b'a'al, kecha chrech, rumal rech che xkib'ij : «Chch'o'jin b'a' ri B'a'al ruk' ri are', rumal rech che xupuk'ij ub'i ri ab'aj rech tab'al toq'ob' chuwach».

Ri sik'inik chrech ub'anik ri ch'o'j

³³Konojel ri Madi'an, konojel ri Amalek e konojel ri e'uk'ojol ri Relb'alq'ij kkimulij kib', keq'ax ch'aqap chrech ri Jordan e kkijeqeb'a' kib' ruk' ri tz'um taq kachoch pa ri taq'aj Yisre'el. ³⁴Ri ruxlab'al ri Yahweh kpe puwi' ri Gede'on; kroq'esaj ri ruk'a' wakax e ri Ab'i' eser kumulij rib' ruk' ri are'. ³⁵Ke'utaq ub'i enik'aj taqo'nelab' pa ronojel ri Manasses, e xoquje' xkimulij kib' ruk' ri are', k'atek'uri' ke'utaq chi ub'i enika'j taqo'nelab' pa ri Aser, pa ri Sab'ulon e pa ri Neftali, e ke'paqi' uloq che uk'ulaxik ri are'.

Ri ilb'al ruk' ri utz'umal chij

³⁶Ri Gede'on kub'ij chrech ri Dyos: “We qastzij katkownik kato' ri Isra'el ruk' ri nuq'ab' in, jacha xab'ij, ³⁷ri in kinlik' na jun utz'umal chij pa ri tikonb'al: we k'o xaqk'aj xuwi cho ri

tz'um e chaqi'j kkanaj ri ulew, ri in kinweta'maj ri' che kato' uwach ri' ri Isra'el ruk' ri nuq'ab' jacha xajikib'a' ub'ixik at».

³⁸K'atek'uri', jeri' xb'antajik. Ri Gede'on kwa'lijik pa ri jun q'ij chik, kub'ot ri jun utz'umal chij, kuyitz'o ri xaqk'aj, xnojik jun pajb'al amaja' chrech. ³⁹K'atek'uri', ri Gede'on kub'ij chrech ri Dyos: «Mayakataj awoyowal chwech we kinb'ij chi jumul jun tzij chawech. Kinta jun toq'ob' chawech k'isb'al mul kwaj kinb'an chi na jun ilb'al ruk' ri utz'umal chij: xuwi b'a' chaqi'j chkanajoq ri utz'umal chij e chk'o'ji' b'a xaqk'aj pa ronojel ri ulew!». ⁴⁰K'atek'uri', ri Dyos jeri' xub'ano pa ri jun aq'ab' ri'. Xuwi ri jun utz'umal chij chaqi'j xkanaj kanoq e k'o xaqk'aj chuwach ronojel ri ulew.

Man ek'i ta chik kub'an ri Yahweh chkech ri achijab' che erachi'l ri Gede'on pa ri ch'oj

⁷¹Ri Yerub'b'a'al –che are ri Gede'on– kwa'lijik aq'ab'il, xoquje' konojel ri winaq che ek'o ruk' are' e kepe uloq e kkijegeb'a'a' kib' pa ri En-Jarod; ri tz'um taq ja kech ri Madi'an k'o apanoq pa ri urox uxkut kaj kuk' ri e'are', ikim ukoq chech ri alaj juyub' More, pa ri taq'aj ukoq.

²K'atek'uri', ri Yahweh kub'ij chrech ri Gede'on: «Arech ke'injach ri Madi'an paq'ab', sib'alaj ek'i ri winaq ek'o awuk'; wene' ri Isra'el rumal weri' nimal kub'an chnuwach in e kub'ij nak'uri': "Xas are ri nuq'ab' xinto'wik!" ³Xa jek'uri', chanim ri', chab'ij b'a' weri' chkixikin ri winaq: "Jachin uxib'im rib' e jachin kb'irb'itik, chtzalej ub'ik e chka'y uloq chi puwi' uloq ri juyub' Gala'ad"». Kachuy jo'lajuj q'o' (22.000) achijab' chkixo'l ri winaq xetzalej ub'ik e xekanaj kanoq chuy kaq'o' (10.000).

⁴Ri Yahweh kub'ij chi jumul chrech ri Gede'on: Ek'o na sib'alaj ek'i winaq. Chab'ana' arech keqaj ub'i pa ri ja' e chila' ke'inkoj na in pa k'ax chawach. Ri jun che kinb'ij na in puwi' chawech: "We jun ri' kb'e awuk'", ri are' kb'e na ri' awuk'. E ri jun che kinb'ij in puwi' chawech: "We jun ri' man kb'e ta awuk'", ri are' ma kb'e ta na ri' awuk'».

⁵Ri Gede'on kub'ano arech keqaj ub'i ri winaq pa ri ja' e ri Yahweh kub'ij chech: «Konojel ri jachintaq kkiriq'ra' ri ja' ruk' ri kaq' jacha uriq'ik kkib'an ri tz'i', ke'atas apanoq pa atzaltmal e konojel ri jachintaq kexuk'i' ukoq che uqumuxik, ke'tas chi apanoq pa ri jun chik atz'altmal». ⁶Ri winaq che xkiriq'ra' ri ja' pakiq'ab' o'lajuj k'al (300) achijab'. Ronojel ri nik'aj achijab' chik xexuk'i' che uqumuxik ri ja'.

⁷K'atek'uri', ri Yahweh kub'ij chrech ri Gede'on: «Kumal ri o'lajuj achijab' che xkiriq' ri ja' jacha kkib'an ri tz'i', ri in kixinkol na e kinjach na ri Madi'an paq'ab'. Chetzalij b'a' konojel ri nik'aj winaq chik pa taq ri kachoch».

⁸Kkik'am ub'i ri kiwa ri winaq e ri jetaq ruk'a' wakax k'o kuk', k'atek'uri', ri Gede'on ke'utaj ub'i konojel ri e'ajisra'el pa taq ri tz'um kachoch, kkanaj kan kuk' xuwi ri o'lajuj k'al (300) achijab'. Ri tz'um taq kachoch ri Madi'an uk'o loq ikim pa ri taq'aj uloq.

K'utb'al che kch'akik ri ch'o'j

⁹Chaq'ab' chik che we jun q'ij ri', ri Yahweh kub'ij chrech: «Chatwa'lijoq, chatqaj ub'i chi pa ri tz'um taq ja, rumal rech che ri in xinjacha ri are' paq'ab'. ¹⁰K'atek'uri', we kaxe'j awib' katxuli' ub'ik, chatqaj ub'ik pa ri tz'um taq ja ruk' ri apataninel Pura, ¹¹e ja'tatab'ej ukoq ri kkib'ij. Ruk' weri', ri at, kk'o'ji' chi na uchuq'ab' ri' ri aq'ab', k'atek'uri' katxuli' ub'i ri' chrech ri ch'o'j pakiwi' ri tz'um taq ja». Kxuli' ub'i ruk' ri upataninel Pura tza'n taq ja chrech ri k'olb'al jawi' ek'o wi ri tz'um taq ja.

¹²Ri Madi'an, ri Amalek e konojel ri e'uk'ojol ri Relb'alq'ij jacha esak' xeqaj ub'i pa ri taq'aj; sib'alaj ek'i ri ekikameyos, ejacha sanyeb' k'o chuchi' ri polow.

¹³Ri Gede'on kqi'b' ukoq, k'atek'uri' jun achi tajin kutzijoj jun rachik' chrech ri rachi'l; kub'ij: «K'o jun wachik' xinb'ano: jun ketakikalaj kaxlanwa' b'anom ruk' salwa't, kketetik pa ri tz'um taq ja rech ri Madi'an, xopanik chrij ri jun tz'um ja, xupolej rib' chuwach, xutukij ub'ik e xuqasaj pulew».

¹⁴Ri rachi'l kub'ij chrech: «Wa' weri', are kub'ij ri' ri uch'ich' rech ch'o'j ri Gede'on, uk'ojol ri Yo'as, ri ajisra'el. Ri Dyos xujach puq'ab' are' ri Madi'an, xoquje' xujach puq'ab' ronojel ri tz'um taq ja».

¹⁵Aretaq chi' ri Gede'on xuta' ri ucholexik e ri ub'ixkal ri jun ichik', xumej rib' cho ri ulew, k'atek'uri' ktzalej pa ri tz'um taq ja rech ri Isra'el e kub'ij: «¡Chixwa'lijoq, rumal rech che ri Yahweh xujach piq'ab' ri tz'um taq ja rech ri Madi'an!»

Chi xaqte' xopan ri ch'o'j

¹⁶Ri Gede'on, kujach kiwach pa oxib' jupuq ri o'lajuj k'al (300) achijab'. Kuya chkech konojel ri ruk'a' wakax e jamalik taq upam q'eb'al, pa ri q'eb'al k'o utza'm taq si' che kjiniw chrech q'aq'. ¹⁷«¡Chiniwila' in -kcha chkech-, e jeri' chib'ana' ix jacha ri kinb'an in: Aretaq chi' kinopan in tza'nja chrech ri tz'um taq ja, ri kinb'an in, xoquje' chib'ana' ix! ¹⁸Ri in e konojel ri ewachi'l ek'o wuk', qoq'esaj na ri ruk'a' wakax; k'atek'uri', xoquje' ri ix isutum rij ri' ronojel ri tz'um taq ja e kiwoq'esaj ri ruk'a' wakax, e kiraqaqej ichi' ri': ¡Rumal ri Yahweh e rumal ri Gede'on!»

¹⁹Ri Gede'on e ri o'k'al achijab' ek'o ruk' are', ke'opan tza'nja' chrech ri tz'um taq ja, aretaq kmajtajik ri laq'ab'anik panik'aj aq'ab', xas arechi' xejalatajik ri elaq'ab'anel; kkoq'esaj ri ruk'a' wakax e kkipaxij ri jetaq q'eb'al kuk'am ub'i pa kiq'ab'.

²⁰K'atek'uri', ri oxib' juq'at winaq, kkoq'esaj ri ruk'a' wakax e kkiwaq'lej ri jetaq q'eb'al; pa ri umox kiq'ab' kuk'am ub'i ri utza'm si' e pa ri kikyaaq'ab' kuk'am ri ruk'a' wakax, arech kkoq'esaj e kkiriq kichi': «¡Ri ch'ich' rech ch'o'j, kutoq'ob'isaj uwach ri Yahweh e kutoq'ob'isaj uwach ri Gede'on!».

²¹Chkijujunal man kisilo'b' ta chik, ketak'i' kanoq pa ri kik'olb'al chrij ri tz'um taq ja. Konojel pa ri tz'um taq ja kek'astajik, ri e'ajmadi'an kkiraqaqej kichi' e ke'animaj ub'ik.

²²Aretaq chi' ri o'lajuj k'al koq'esaj ri ruk'a' wakax, ri Yahweh kub'ano che konojel ri e'ajmadi'an kkikamisaj kib' chkixo'l e'are' ruk' ri kich'ich' rech ch'o'j. Konojel ke'animaj ub'ik chi pa ri B'et-ha-Shitta, ke'opan pa ri Serera, chi chuchuchi' ri Ab'el-Mehola, chuwach apanoq ri Tab'b'at.

Ri koqataxik ri e'are'

²³Ri achijab' rech ri Isra'el, kkimulij kib', epetinaq uloq pa ri Neftali, pa ri Aser e pa ronojel ri Manasses e ke'koqataj ri Madi'an.

²⁴Ri Gede'on ke'utaq ub'i pa ronojel ri juyub' rech ri Efra'im enik'aj taqone'lab', arech kkiya' ub'ixik: «Chixxulun ub'ik che kik'ulaxik ri Madi'an e ji'q'atej ri kib'e pa ri ja' chi pa ri B'et-B'ara e pa ri Jordan». Konojel ri achijab' rech ri Efra'im kkimulij kib' e xe'kiq'atej kib'e pa ri ja' chi pa ri B'et-B'ara e pa ri Jordan.

²⁵Kekichap ri ekeb' kinimal ri Madi'an: Oreb' e Se'eb'; kkikamisaj ri Oreb' cho ri jun ab'aj k'o pa Oreb' e ri Se'eb' cho ri jun ab'aj yitz'b'al uva k'o pa ri Se'eb'. Koqataj ri Madi'an e kkik'am ub'i ri ujonon ri Oreb' e ri ujolom ri Se'eb' chrech ri Gede'on ch'aaqap chrech ri Jordan.

**Ri e'ajefra'im, ruk' k'ax taq tzij
kkich'a chrech ri Gede'on rumal
che man xe'usik'ij ta pa ri ch'o'j**

⁸Ri e'ajefra'im kkib'ij chrech ri Ge-de'on: «¿Jasche xab'an weri' chqech che man xujasik'ij ta ri uj aretaq chi' xatb'e che ub'anik ri ch'o'j kuk' ri Madi'an?». ²Ruk' k'ax taq tzij kkich'a weri' chrech, e ri are' kub'ij chkech: «¿Jas ri k'ax xinb'an in chuwach ri ib'anom ix? Ri in xinch'upu, ¿la man are ta k'ax uch'upik jujun taq uwach ri uva chuwach ri uch'upik ronojel ri uva k'o pa ri utikonb'al ri Ab'i'eser? ³Ri Dyos xujach piq'ab' ri ekinimal ri Madi'an: ri Oreb e ri Se'eb'. ¿Jas ri nimalaj k'ax xinb'an in chuwach ri ib'anom ix?». Ruk' we tzij xub'ij chkech ri' xqaj ri kik'a'anal chrech.

**Ri Gede'on ke'roqataj ri k'ulel,
naj kq'ax apan chrech ri Jordan**

⁴Ri Gede'on kopan pa ri Jordan e kq'ax ch'aqap, k'atek'ut, ri are' e ri o'lajuj achijab' ek'o ruk', sib'alaj ekosinaq rumal ri oqatanik xkib'ano. ⁵Kub'ij chkech ri winaq ek'o pa ri Sukkot: «Chib'ana' jun toq'ob', kinta' chiwech chiya' jujun taq kaxlanwa chkech ri juq'at achijab' inkitererne'n in, rumal rech che sib'alaj ekosinaq, e ri in tajin ke'inwoqataj ri Seb'aj e ri Salmunna, erajawinel ri Madi'an».

⁶K'atek'ut, ri ekinimal ri Sukkot kkib'ij: «¿La ximitalik chi uq'ab' ri Seb'aj e ri Salmunna awumal at che rajawaxik kqaya' ri kaxlanwa chkech ri achijab' erech ch'o'j ek'o awuk'?». ⁷«Utz b'a' ri' -kcha ri Gede'on chkech-, aretaq chi' ejachatajinaq chi ri Seb'aj e Salmunna pa nuq'ab' rumal ri Yahweh, tzya'q ri' kinb'an chrech ri iti'ojal ruk' jetaq k'ix rech ri tz'inalik ulew e ruk' sokonel taq k'ix». ⁸Xas waral ub'ik ri', kapaqi' ub'i pa ri Penue'l e xoquje' jewa' kich'ab'exik kub'an chi jumul ri winaq ek'o pa ri Penue'l, k'atek'uri' junam xkib'ij ri uwinaq ri Penue'l jacha xkib'ij ri e'ajsukkot. ⁹Ri are' kub'ij chkech ri winaq ek'o pa ri Penue'l: «Aretaq chi' in ch'akanel kintzelej uloq, ri in kinqasaj wa' we jun keq'te' ri'».

Xaq'alik xkanaj ri Seb'aj e ri Sakmunna

¹⁰Ri Seb'aj e ri Salmunna ek'o pa ri Karkor kuk' ri achijab' erech ch'o'j, e chuy wuqlajuj q'o' lajujk'al (15.000) achijab', konojel ri xeto'taj kanoq chkech ri e'uk'ojol ri Relb'alq'ij. Ri xeqajik e jo'lajuj chuy (120.000) achijab' che kuk'am ri kich'ich' rech ch'o'j. ¹¹Ri Gede'on xpaqi' ub'i pa ri b'e jawi' ri ek'o wi ri ejeqel pa ri tz'um taq ja, pa ri relb'alq'ij chrech ri Nob'aj e chech ri Yogb'e'a, e kch'akan pakiwi', aretaq chi' ri e'are' man k'o ta chi na'tal chkech e kkichomaj ek'o chi pa utzil. ¹²Ri Seb'aj e ri Salmunna ke'animaj ub'ik. Ri are' keroqataj e ke'uchap ri ekeb' kajawinel ri Madi'an: ri Seb'aj e ri Salmunna. K'atek'uri', kuchup kiwach ri achijab' erech ch'o'j.

**Ri Gede'on kutoj uk'axel
ri k'ax chkech ri e'ajsukkot**

¹³Aretaq chi' ok'owinaq chi ri ch'o'j, ri Gede'on uk'ojol ri Jo'as, ktzalej uloq pa ri jun paqalem k'o pa ri Jares. ¹⁴Uchapom jun ala che kawinaq ri e'ajsukkot, kuk'ot uchi' ri are', e ri ala kuya' chrech ri kib'i' ri ek'amal taq b'e pa ri sukkot e ri ekanimal ri winaq: oxk'al wuqlajuj achijab'. ¹⁵Ri Gede'on kopan kuk' ri winaq e'ajsukkot e kub'ij chkech: «K'o waral ri' ri Seb'aj e ri Salmunna, che kumal e'are', ri ix xitze'j nuwach aretaq chi' xib'ij chwech: ¿La eximitalik chi awumal ri Seb'aj e ri Salmunna arecha' kqaya' kiwa' ri awinaq che

ekosinaq ek'olik?».¹⁶Ke'uk'am ukoq ri enim taq winaq rech ri tinimit e ruk' ri jetaq k'ix rech ri tz'inalik ulew e k'ax taq k'ix, kukajisaj kiwach ri winaq e'ajsukkot.¹⁷Xuwilij ri keq'te' k'o pa ri Penue'l e xe'ukamisaj ri siwantinimit.¹⁸K'atek'uri', kub'ij chrech ri Seb'aj e chrech ri Salmunna: «¿Jas keka'y ri achijab' che xe'ikamisaj pa ri Tab'b'or?». —«Jeri' keka'yik jacha ri at, -kecha chrech-, xaq apachinchike, ri e'are' jacha e'uk'ojol jun ajawinel kka'yik».

¹⁹«Ri e'are' ewachalal, eral ri nunan -kcha ri Gede'on chkech-, ;rumal ri uk'aslemal ri Yahweh! Weta ri ix xe'ik'asb'a' ri e'are', ri in man k'o ta kixinkamisaj wa'». ²⁰K'atek'uri', ktaqan chrech ri Yeter, ri nab'e'al uk'ojol: «;Chatwa'lijoq! ;Che'akamisaj ri e'are'». K'atek'ut, ri ala man kresaj ta ri uch'ich' rech ch'o'j pa ri rij, man kukach' taj rumal rech che ri are' ko'l ala na.

²¹Ri Seb'aj e ri Salmunna kkib'ij chrech: «;Chatwa'lijoq ri at!, e chujasoko' b'a', rumal rech che jun achi jeri' jacha ri uchuq'ab'». K'atek'uri', ri Gede'on kwa'lajik, ke'ukamisaj ri Seb'aj e ri Salmunna, k'atek'uri', kuk'am koq ri jetaq wiqib'al k'o chkiquil ri jetaq kikameyos e'are'.

Ri Gede'on. Ri k'isb'al taq uq'ij ri uk'aslemal

²²Ri achijab' e'ajsra'el kkib'ij chrech ri Gede'on: «Chatajawinoq ri at paqawi', ri ak'ojol e ri ri'amam, rumal rech che xujakol puq'ab' ri Madi'an». ²³K'atek'uri', ri Gede'on kub'ij chkech: «Man in taj kinajawinik piwi', xoquje' makajawinik ta ri nuk'ojol piwi', are ri Yahweh ri' kajawinik piwi'». ²⁴«Kutz'aqatisaj ub'ixik ri Gede'on: ri in kinta chiwech. Iwonojel chiya'a' kan chwech jun mulq'ab' chech ri ich'akoj xik'am uloq». Rumal rech che ri winaq xech'akitajik k'o kimulq'ab', rumal rech che ri e'are', e'ajima'el. ²⁵«Utz, qas kqaj kqaya' weri' chawech», kecha ri e'are' chrech. Ri are', kulik' ri uq'u' e konojel kkisetej jun mulq'ab' chrech ri jetaq ch'akoj xkiriq uloq. ²⁶Ri ra'lal ri q'an pwaq taq mulq'ab' che xuta' ri are' kajq'o' ok'al (1.700) siklos rech q'an pwaq, e man rachi'l ta weri' ri nik'aj taq wiqob'al chik, ri uwi'xikin e ri kyaq taq atz'yaq kkikoj ri kajawinelab' ri Madi'an, xoquje' man k'o ta ruk' weri' ri jetaq chachal rech kiq'ul ri ekameyos. ²⁷Ri Gede'on, xub'an jun efod ruk' ronojel weri' e xukoj pa ri utinimit, pa ri Ofra. E konojel ri Isra'el xemakunik ruk' weri', k'atek'uri', weri' jun k'amb'al xub'an chrech ri Gede'on e chkech ri e'ajuparachoch ri are'.

²⁸Waral xqasaj ri nimal chrech ri Madi'an chkiwach ri e'ajisra'el. Man xuwa'lisaj ta chi wi ri ujolom. Ri amaq' xk'o'ji' putzil kawinaq junab', chi aretaq chi' xk'asi' ri Gede'on. ²⁹Ri Yerub'b'a'al, uk'ojol ri Yo'as, xel ub'ik e xjeqi' cho ri rachoch. ³⁰Ri Gede'on xek'o'ji' oxk'al lajuj e'uk'ojol, che xe'alax xas rumal ri are', rumal rech che ek'i rixoqil ek'olik. ³¹Ri jun rixoqil k'o pa ri Sikem ka'lax jun uk'ojol ruk', Ab'imelek ri ub'i kukojo. ³²Ri Gede'on, uk'ojol ri Jo'as, xkam ub'ik aretaq chi' xk'aslematajik rumal jun utzilalaj uri'job'ik e kmuqik jawi' muqutal wi ri utat Jo'as, pa ri Ofra rech ri Ab'i'eser.

Ktzaq chi jumul ri Isra'el

³³Aretaq chi' xkam ub'i ri Gede'on, ri e'ajisra'el kemakun chi jumul kuk' ri Eb'a'al e kkikoj ri B'a'al-B'erit che kidyos. ³⁴Ri e'ajisra'el, man kna'taj ta chik chkech ri Yahweh ri Kidyos che xe'uto' pakiq'ab' ri ekik'ulel ek'o naqaj chkech. ³⁵Xoquje', man xkimaltyoxij ta ri utzil xub'an ri rachoch ri Yerub'b'a'al-Gede'on chkech ri Isra'el.

Ri ajawinel Ab'imelek

⁹Ri Ab'imelek, uk'ojol ri Yerub'b'a'al, kb'e ub'i pa ri Sikem jawi' ek'o wi ri erachalal ri unan, k'atek'uri' kub'ij chkech ri e'are' e chkech konojel ri ujuq'at ri rachoch ri utat ri unan. ²«Chib'ana' jun toq'ob', chiya'a' ub'ixik weri' chkech ri e'ajawab' pa ri Sikem: ¿Jachike utz chiwech ix? ¿La are utz ketaqan piwi' oxk'al lajuj winaq, konojel ri e'uk'ojol ri Yerub'a'al, on are utz xa jun ktaqan piwi'? ¿Xoquje' china'tisaj b'a' che ri in, in ib'aqil e in iti'ojal!».

³Ri erachalal ri unan kkiya ub'ixik weri' puwi' ri are' chkech konojel ri e'ajawib' ek'o pa ri Sikem e ri kanima' are xb'e ruk' ri Ab'imelek, rumal rech che kkib'ij: «¿Ri are' qachalal!». ⁴Kkiya' chrech are' oxk'al lajuj siklos saq pwaq rech ri nim rachoch ri B'a'al-B'erit; e ruk' weri', ri Ab'imelek ke'utoj enik'aj winaq che e'itzel taq winaq e eb'anal taq k'ax, e kkiterne'b'ej ub'i ri are'. ⁵K'atek'uri', kkisuk' ub'i pa ri rachoch ri utat pa ri Ofra e chila' ke'ukamisaj ri erachalal, ri e'uk'ojol ri Yerub'a'al, e'oxk'al lajuj achijab', junam ke'ukamisaj cho jun ab'aj. Xuwi ri Jotam, ri ch'i'p ala, uk'ojol ri Yerub'a'al xanimajik, rumal rech che xkowinik xuk'u rib'. ⁶K'atek'uri', konojel ri e'ajawab' pa ri Sikem e konojel ri B'et-Millo kkimulij kib' e kki'okisaj ajawinel ri Ab'imelek, chunaqaj ri jun b'aqit k'o chunaqaj ri ab'aj k'o pa ri Sikem.

Ri utzij ri Jotam

⁷Kkiya ub'ixik weri' chech ri Jotam. Ri are' kpe uloq ajsik chrech ri juyub' Garisim e kuwa'lisaj ri ucha'b'al e kub'ij weri' chkiwach:

«¿Chinitatab'ej ix ajawab' chrech ri Sikem,
e chixutatab'ej b'a' ri Dyos, ri ix!

⁸Pa jun q'ij, ri jetaq che' xek'o'ji' pa ri b'e
e kkiji'onsaj jun arech kokik kajawinel.

Kkib'ij chrech ri olivo:
“¿Chatok at, at ajawinel paqawi'!”

⁹Ri olivo kub'ij chkech:
“¿La are utz kinya' kan in ri nuwa'l,
che ruk' kya'taj ri kiq'ijil ri edyos
e ri achijab',
arech kine'wa'kat pakiwi' ri jetaq che'?”

¹⁰K'atek'uri', ri jetaq che' kkib'ij
chrech ri wikox
“¿Chattan uloq ri at,
chatajawinoq paqawi' ri uj!”

¹¹Ri wikox kub'ij chkech:
“¿La are utz kinya' kan in ri nuki'al
e ri je'likalaj nuwach,
arech kinewa'kat pakiwi' ri jetaq che'?”

¹²K'atek'uri', ri jetaq che' kkib'ij
chrech ri uche'al ri uva:
“Chattan uloq ri at,
chatajawinoq paqawi' ri uj!”

¹³Ri uche'al uva kub'ij chkech:
“¿La are utz kinya' kan
in ri uk'u'x nuki'al

ri kuki'kotisaj kanima' ri edyoses
e ri achijab',
arech kinewa'kat pakiwi' ri jetaq che'?"

¹⁴Konojel ri jetaq che' kkib'ij

chrech ri uche'al k'ix:

"iChattan uloq ri at,
chatajawinoq paqawi' ri uj!"

¹⁵K'atek'uri', ri uche'al ri k'ix kub'ij chkech:

"We qastzij ruk' ronojel iwanima'
xixpetik che nuji'onsaxik
ri in arech kinajawinik piwi' ix,
chixpet b'a' e chito'o' iwib'
chuxe' ri numu'j.
iWema jeri' kb'antajik,
chk'iy b'a' uloq jun q'aq'
pa ri uche'al ri k'ix
chub'uquwusaj ub'i
ri tak'ar pa ri Lib'ano!"».

¹⁶E k'u kamik ri', iLa ruk' ronojel iwamina' xi'okisaj ajawinel ri Ab'imelek? iLa ix utz xib'an ruk' ri Yerub'b'a'al e ruk' ri rachoch ri are', e la xib'an utzil chrech ri are' jacha ri uq'ijil ri uchak ub'anom ri are' ruk' ri uq'ab'? ¹⁷Ri nutat xch'o'jinik rech utzil chiwech ix, xukoj ri uk'aslemal pa k'ax rumal iwech ix e che xixuto' iwach puq'ab' ri Madi'an, ¹⁸e kamik ri', ri ix, xixwa'laj uloq chrij ri rachoch ri nutat, ri ix xe'ikamisaj ri e'uk'ojol, oxk'al lajaj achijab' junam kikamisaxik xib'an cho jun ab'aj, e xi'okisaj ajawinel ri Ab'imelek pakiwi' ri e'ajawab' pa ri Sikem, ri are' che ral ri umokom ixoq, rumal rech che ri Ab'imelek iwachalal!

¹⁹We qastzij ruk' ronojel iwanima' xichomaj weri' e man kik'ex ta ri itzij chrech ri Yerub'a'al e chrech ri rachoch, iki'kotemal b'a' ri Ab'imelek, e ri ix, ix uki'kotemal b'a' ri are'! ²⁰Wema jeri', chk'iy b'a' uloq jun q'aq' ruk' ri Ab'imelek e che che'ub'uqej ub'ik ri e'ajawab' ek'o pa ri Sikem e pa ri B'et-Millo, e chk'iy b'a' uloq jun q'aq' kuk' ri e'ajawab' pa ri Siquem e pa ri B'et-Millo, arech kuporej ub'ik ri Ab'imelek!».

²¹K'atek'uri', ri Jotam kanimaj ub'ik, kb'ek e kopan pa ri B'e'er, chila' xjeqi' wi, arech naj kk'o'ji' wi chrech ri rachalal Ab'imelek.

Ri e'ajsikem kech'o'jin ruk' ri Ab'imelek

²²Ri Ab'imelek kajawinik oxib' junab' puwi' ri Isra'el. ²³K'atek'uri', ri Dyos kutaq uloq jun uxlab'al rech ch'o'j chkixo'l ri Ab'imelek e ri e'ajawab' pa ri Sikem; e ri e'ajawab' pa ri Sikem kkib'an k'ax chrech ri Ab'imelek. ²⁴Weri' xb'antajik, arech ri kikamisaxik ri oxk'al lajaj e'uk'ojol ri Yerub'b'a'al ktojtajik uk'axel e arech ri k'oqb'al ri kiki'kel kqaj puwi' ri kachalal ri Ab'imelek, che are are' xe'ukamisaj, e kqaj pakiwi' ri e'ajawab' pa ri Sikem, ri e'are' che xetob' che ri kikamisaxik.

²⁵Ri e'ajawab' pa ri Sikem, xkikoj nik'aj taq k'amb'al pa ri ub'e ri are', ajsik pa taq ri juyub', k'atek'uri', kelaq'aj ronojel winaq che kq'ax chila' naqaj chrech ri b'e. Kya ub'ixik weri' chrech ri Ab'imelek. ²⁶Ri Ga'al, uk'ojol ri Ob'ed, erachi'l uloq ri erachalal, kpe uloq pa ri Sikem e xkowinik loq' chkiwach ri e'ajawab' pa ri Sikem.

²⁷Ri e'are', keb'e ub'i pa ri kulew che umakik ri uwach ri uva, kkiyitz' ri uva, kkib'an nimaq'ij e ke'ok pa ri nim rachoch ri kidyos. Kewa'ik e kequmunik e xkiyoq' uwach ri

Ab'imelek. ²⁸K'atek'uri', ri Ga'al, ri uk'ojol ri Ob'ed xub'ij: «¿Jachin ri' ri Ab'imelek, e jas ub'antajik ri Sikem che kujok che upatanixij uj? ¿La man are ta uk'ojol ri Yerub'a'al e la man are ta ri Seb'ul ri rajch'imiy are', ri rajawaxik kekipatanij ri e'uwinaq ri Jamor, che are kitat ri Sikem? ¿Jasche ri uj kqapataniy ri are'? ²⁹Weta k'o jun kujach we siwantinimit ri' panuq'ab' in, kinwesaj ub'i ri' ri Ab'imelek, naj ri' kink'yaq ub'ik e kinb'ij ri' chrech: «Chakojo' kichuq'ab' ri achijab' che erech ch'o'j ek'o awuk' e chatel uloq chrech ub'anik ri ch'o'j!»

³⁰Ri Seb'ul, q'atb'altzij pa ri tinimit, xuta utzijol ri tzij xub'ij ri Ga'al, uk'ojol ri Ob'ed, k'atek'uri', ri are' xyakataj royowal. ³¹Pa awatalik ke'utaq ub'i nik'aj etaqo'nelab' chrech ri Ab'imelek, arech kkiya ub'ixik chrech: «Ri Ga'al, uk'ojol ri Ob'ed, erachi'l uloq ri erachalal, xepe pa ri Sikem e xkiwa'lisaj ri tinimit chawij. ³²Rumal k'uri', chatwa'lijoq b'a' chaq'ab', ri at e ri winaq ek'o awuk' e chakojo' jun k'amb'al pa ri juyub', ³³k'atek'uri', aq'ab', aretaq chi' kel uloq ri q'ij, ri at katxak'anik e katb'e chrij ri tinimit. Aretaq chi' ri Ga'al ka'tuk'ulaj kuk' ri uwinaq, ri at kab'an ri' chkech ri kawaj».

³⁴Ri Ab'imelek kwa'laj ub'i chaq'ab' kuk' konojel ri e'uwinaq ek'o ruk' e kkikoj jun k'amb'al chuwach apanoq ri Siquem, xkijach kib', kijeb' jupuq xkib'ano. ³⁵Aretaq chi' ri Ga'al, ri uk'ojol ri Ob'ed, xel ub'ik e xtaki' pa ri rokib'al ri tinimit, ri Ab'imelek e ri e'uwinaq ek'o ruk', ke'el uloq pa taq ri kik'olb'al. ³⁶Ri Ga'al ke'ril we winaq ri' e kub'ij chrech ri Seb'ul: «Chawilampe' le winaq che tajin exulun uloq cho ri juyub'». —«Xa umuj ri juyub' tajin kawilo -kcha ri Seb'ul chrech-, k'atek'uri' ri at e'achijab' ke'awilo».

³⁷Ri Ga'al kub'ij chi jumul: «Chawilampe' le winaq che tajin exulun uloq cho ri Umuxux ri Ulew, e jumulaj winaq chik epetinaq uloq pa ri ub'e ri B'aqit kech ri E'ajch'ob'nel». ³⁸K'atek'uri', ri Seb'ul kub'ij chrech:«¿Jas xab'an ruk ri achi? Ri at che xab'ij: “¿Jachin ri Ab'imelek che ri uj, uj k'o chuxe' ri ukowinem?”. ¿La e'are ta wa' ri winaq che ri at xawetzelay kiwach? Chatel b'a' ub'ik chanim ri' e ja'tech'o'jin kuk' e'are'». ³⁹K'atek'uri', ri Ga'al kel ub'ik, nab'e ub'i chkiwach ri e'ajawab' pa ri Sikem e ke'ch'o'jin ruk' ri Ab'imelek. ⁴⁰Ri Ab'imelek kroqataj ri Ga'al, k'atek'uri' xanimaj ub'i chuwach; ek'ya winaq ekaminaq ketzaq kanoq aretaq chi' maja' ke'opan chuchi' ri tinimit. ⁴¹Ri Ab'imelek kjeqi' pa ri Aruma, e ri Seb'ul keresaj ub'ik ri Ga'al e ri erachalal, man xuya ta alaj chkech kekanaj kan pa ri Sikem.

Kchup uwach ri Sikem e ri okem pa ri Migdal-Sikem

⁴²Pa ri jun q'ij chik, ri winaq ke'el ub'i pa ri suq'unb'al. Kya ub'ixik chrech ri Ab'imelek arech kreta'maj weri'. ⁴³Ri Ab'imelek ke'uk'am ub'i ri e'uwinaq e kujach kiwach, oxib' jupuq' kub'an chkech e kukoj jun k'amb'al pa ri soq'lb'al. Aretaq chi' krilo che ri winaq tajin ke'el uloq pa ri tinimit, kukoj anim kb'e chkij e kch'akan pakiwi' ri e'are'.

⁴⁴Ri Ab'imelek e ri juq'at che ek'o ruk' are', xkikoj anim chrech ri ch'o'j e xkitzujuk' kik'olib'al chuchi' ri tinimit; ri ekeb' jupuq' chik kkoj anim chrech ri ch'o'j pakiwi' konojel ri ek'o pa soq'lb'al e kech'akan pakiwi' ri e'are'. ⁴⁵Pa ri jun q'ij ri', ri Ab'imelek xch'o'jinik ruk' ri tinimit ri'. Kok pa ri tinimit, xe'ukamisaj ri siwantinimit, kuchup uwach ri tinimit e kutik ri atz'am chila'. ⁴⁶Aretaq chi' ri e'ajawinel ek'o pa ri Migdal-Sikem kkita utzijol weri', konojel keb'e pa ri pek k'o pa ri rachoch ri El-B'erit.

⁴⁷Xya ub'ixik chrech ri Ab'imelek che konojel ri e'ajawab' ek'o pa ri Migdal-Sikem junam kimulim kib' pa ri pek, ⁴⁸kapaqi' ub'i pa ri juyub' Salmon kuk' konojel ri erachi'l. Kuk'am koq jun ikej puq'ab' e kuch'oy jun uq'ab' che', kuyak pulew e kutelej ub'ik cho ri uteleb' e kub'ij chkech ri erachi'l ek'o ruk': «Ri xiwilo xinb'an in, xoquje' aninaq chib'an'a ri

ix». ⁴⁹K'atek'uri', konojel ri e'rachi'l kkchoy jun uq'ab' che', k'atek'uri' kkiterneb'ej ri Ab'imelek, kkikoj ri jetaq uq'ab' che' chuchi' ri pek e kkit'iq ub'i q'aq' chrech ri pek jawi' ek'o wi ri e'are'. Xoquje' jeri' xekam konojel ri e'ajmigdal-Sikem, ekaq'o lajuj k'al (1.000) chi achijab' e chi ixoqib'.

Kech'ojinik pa ri Teb'es e kkam ri Ab'imelek

⁵⁰K'atek'uri', ri Ab'imelek kb'e ub'ik chrij ri Teb'es, kch'o'jinik chila' e kok ub'i pa ri tinimit. ⁵¹K'o panika'j chrech ri tinimit, jun kowlaj keq'te' e chila' ke'animaj ub'ik che uto'ik kib' ri achijab' e ri ixoqib' e konojel ri e'ajawab' ek'o pa ri tinimit. Kkitz'apij ri uchi'ja' chupam e ri e'are' kepaqi' cho ri uwaja k'o ajsik chrech ri keq'te'.

⁵²Ri Ab'imelek kopanik xas k'ate' ruk' ri keq'te' e kch'o'jinik chrij, kopanik chuchi' ri keq'te' rumal che are kraj kut'iq q'aq' chrech, ⁵³k'atek'uri' jun ixoq kuk'yaq cho ujolom jun ab'aj rech jok'b'al triko e xupaq'ij ri ujolom. ⁵⁴Ri are' kusik'ij ri ala to'l rech, ri k'o uch'ich' e kub'ij chrech: «Chawesaj ri ach'ich' pa ri rij e chinakamisaj, arech man kintzijoxtaj jewa' ri': Jun ixoq xkamisan rech ri are'». Ri ala to'l rech, kujut ub'i ri uch'ich' chrech e kkamik ri are'. ⁵⁵Aretaq chi' ri e'ajisra'el kkilo che ri Ab'imelek xkamik, ketzalij ub'i pa taq ri kachoch.

⁵⁶Jewa' utzalejixik uk'axel xub'an ri Dyos chrech ri Ab'imelek rumal ri itzel xub'an ri are' chrech ri utat, aretaq chi' xe'ukamisaj ri e'oxk'al lajuj e'rachalal. ⁵⁷Xoquje', ri Dyos kub'an weri' arech kqaj pakiwi' ri siwantinimit Sikem ronojel ri ketzalal. Xa je k'uwa' qatzij xqaj chkij ri saq kyaq xub'ij ri Jotam, uk'ojol ri Yerub'b'a'al.

Ri Tola

¹⁰¹Chuwach chi apan ri Ab'imelek, are ri Tola, uk'ojol ri Pu'a, che uk'ojol ri Dodo xwa'lajik uloq kolonel chrech ri Isra'el. Ri are' ajsakar e jeqel pa ri Samir, pa ri ujujub'al ri Efra'im. ²Q'atb'altzij puwi' ri Isra'el pa juwinaq oxib' junab'; xkamik e kmuqik pa ri Samir.

Ri Ya'ir

³Chuwach chi apanoq ri are', kwa'lij uloq ri Ya'ir, ri are' ajgala'ad, q'atb'altzij puwi' ri Isra'el pa juwinaq keb' junab'. ⁴Ek'o juwinaq lajuj uk'ojol che kkikejb'ej juwinaq lajuj alaj taq b'urix e ri e'are' k'o pakiq'ab' juwinaq lajuj tinimit che pa we q'ij na kamik ri' kb'ix chkech Adu'ares rech ri Ya'ir, pa ri ramaq' ri Gala'ad. ⁵K'atek'uri', xkam ri Ya'ir e xmuqik pa ri Kamon.

Ri k'ax kkib'an ri e'ajammon chkech ri e'ajisra'el

⁶Ri e'ajisra'el, xkib'an chi jumul ri man utz taj chuwach ri Yahweh. Ke'kipatanij ri jetaq B'a'ales e ri jetaq Astartes, xoquje' xe'kipatanij ri e'esal uwach dyos kech ri Aram e ri Sidon, ri e'esal uwach dyos kech ri Mo'ab, ri Ammon e ri e'ajfiliste'o. Xkiwonb'a' kan ri Yahweh e man xkipatanij ta chik ri are'. ⁷K'atek'uri', xyakataj ri uq'aq' royowal ri Yahweh pakiwi' ri Isra'el e ke'ujach pa kiq'ab' ri e'ajfiliste'o e pakiq'ab' ri e'ajamon. ⁸Ri e'are' sib'alaj ke'kitzur ri e'ajisra'el e sib'alaj k'ax kkib'an chkech qas pa we junab' ub'ik ri' e kopan pa wajxaqlajuj junab', jeri' xkib'an chkech konojel ri e'ajisra'el che ejeqel ch'aqap chrech ri Jordan, pa ri kamaq' ri e'ajamorre'o che rech ri Gala'ad.

⁹Ri e'ajamon keq'ax ub'ik ch'aqap chrech ri Jordan arech keb'ech'o'jinoq kuk' ri Juda, ri B'enjamin e ruk' ri rachoch ri Efra'im e ri Isra'el nimal k'ax xkik'ulmaj.

¹⁰K'atek'uri', ri e'ajisra'el xkik'is kik'u'x chuwach ri Yahweh, kkib'ij chrech: «Ri uj xujmakunik chawach, rumal rech che xqak'yaq kanoq ri Qadyos arech are ke'qapataniy ri jetaq B'a'al». ¹¹K'atek'uri', ri Yahweh kub'ij chkech ri e'ajisra'el: «Aretaq chi' ri e'ajegipto, ri e'ajamorre'o, ri e'ajamon e ri e'ajfiliste'o ¹²ri e'ajsidon, ri e'ajamalek e ri e'ajma'on xkib'an k'ax chiwech e ri ix xik'is ik'u'x chnuwach, ¿la man xixinkol ta pakiq'ab' ri e'are'? ¹³K'atek'ut, ri ix xinik'yaq kanoq e xixb'e che kipatanixik enik'aj taq e'esawal uwach dyos chik. Rumal k'uwa', ri in, man kixinkol ta chi jumul. ¹⁴Jix! Jik'isa' ik'u'x chkiwach ri edyos xe'icha'o! Chixkikolo' b'a' ri e'are' pa ri uq'ijil ri ik'ax kik'ulmaj!». ¹⁵Ri e'ajisra'el kkitzalej uwach ri utzij ri Yahweh: «Ri uj xujmakun chawach! Chab'ana' b'a' chqech ri kawaj at, k'atek'ut, nimalaj toq'ob' kqata chawech, chato' b'a' qawach kamik ri'!». ¹⁶Kkesaj pa ri kulew ri ekaxlan taq dyos e are xkipatanij ri Yahweh. K'atek'uri' ri Yahweh man kuq'ya ta chik kril ri uq'oxomal ri Isra'el.

¹⁷Ri e'ajamon kkimulij kib' e kepe che ukojik ri tz'um taq kachoch pa ri Gala'ad. Ri e'ajisra'el kkimulij kib' e kkikoj ri tz'umal taq kachoch pa ri Mispa. ¹⁸K'atek'uri', ri siwantinimit e ri ek'amalb'e rech ri Gala'ad kkib'ij chb'il taq kib': «¿Jachin k'uri' ri achi kb'e che umajixik ri ch'o'j kuk' ri e'uk'ojol ri Ammon? Ri are' kqakoj ri' k'amalb'e chkech ri siwantinimit rech ri Gala'ad».

Ri Jefte k'amal b'e chkech ri e'ajgala'ad

¹¹¹Ri Jefte, ri are' che jun ajgala'ad, jun utzalaj ajch'o'j che man k'o ta kuxib'ij rib'. Ri are' ral jun ixoq che ekech nim ch'uti'n. Are ri Gala'ad xralk'uwa'laj ri Jefte. ²K'atek'uri', ri rixoqil ri Gala'ad, xuya' nik'aj taq uk'ojol ri Gala'ad, e aretaq chi' ri eral we ixoq ri' xek'iyik, xkik'yaq ub'i ri Jefte, e kkib'ij chrech: «Ri at man k'o ta awechb'al ri' ruk' ri rachoch ri qatat, rumal rech che at ral jun kaxlan ixoq». ³Ri Jefte, naj xanimaj ub'i chkech ri erachalal e xujeqeb'a' rib' pa ri ramaq' ri Tob'. Kkiriq kib' ruk' ri are' enik'aj winaq chik che eb'anal taq ch'o'j.

⁴K'atek'uri', xuriqa' ri uq'ijil che ri e'ajammon kepe che ub'anik ri ch'o'j kuk' ri Isra'el. ⁵Aretaq chi' ri e'ajamon etajin chrech ri ch'o'j kuk' ri Isra'el, ri enim taq winaq rech ri Gala'ad keb'e che utzukuxik ri Jefte pa ri ramaq' ri Tob'. ⁶«Chatpet quk', kecha chrech, at ri' katokik at k'amalb'e chrech ch'o'j kqab'an kuk' ri e'ajammon».

⁷K'atek'ut, ri Jefte kub'ij chkech ri enim taq winaq rech ri Gala'ad: «¿La man ix taj ri ti'tik xina' chwech in e xiniwesaj uloq pa ri rachoch ri nutat? ¿Jas k'uche' kixpe wuk' kamik ri', aretaq chi' tajin kiriq k'ax?».

⁸Ri enim taq winaq rech ri Gala'ad kkib'ij chrech ri Jefte: «Rumal k'uwa', ri uj xujpe awuk' kamik ri'. Chatpe b'a' quk' uj, jatech'o'jinoq kuk' ri e'ajammon e at ri' at k'amalb'e chqech uj e chkech konojel ri e'ajgala'ad».

⁹Ri Jefte kub'ij chkech ri enim winaq erech ri Gala'ad: «We ri ix kinitzalijsaj arech kine'ch'o'jin kuk' ri e'ajammon e ri Yahweh ke'ujach pa nuq'ab', in k'amalb'e ri' chiwech». —¹⁰«Ri Yahweh are q'atb'altzij ri' paqawi' –kecha ri enim winaq erech ri Gala'ad chrech ri Jefte– we ri uj man kqab'an taj ri xab'ij ri at!».

¹¹K'atek'uri', ri Jefte kb'e kuk' ri enim winaq rech ri Gala'ad e ri siwantinimit kukojo k'amalb'e chkech e ktaqan pakiwi'; e ri Jefte pa ri Mispa, kuya ub'ixik chuwach ri Yahweh ronojel ri utzij xub'ij.

Ri Jefte kch'aw kuk' ri e'ajammon

¹²Ri Jefte ke'utaq ub'i ejujun etaqo'nelab' arech ke'kiya' ub'ixik chrech ri kajawinel ri e'ajammon: «¿Jas awech at chwech che katpe uloq che ub'anik ri ch'o'j xas pa ri wamaq'?».

¹³Ri kajawinel ri e'ajammon kub'ij chkech ri e'utaqo'nelab' ri Jefte: «Rumal rech che ri Isra'el, aretaq chi' petinaq uloq pa ri Egipto, xub'an rech chrech ri wulew, kmajtaj pa ri Arnon e kopan pa ri Yab'b'oq e ri Jordan. Xa jek'uri', kamik ri' chatzalijisaj b'a' chwech pa ri utzil!».

¹⁴Ri Jefte, ke'utaq chi ub'i jumul ejujun etaqo'nelab' ruk' ri kajawinel ri e'ajammon, ¹⁵e kub'ij chrech: «Jewa' kub'ij ri Jefte. Ri Isra'el man xub'an ta rech chrech ri ramaq' ri Mo'ab' e ri rulew ri e'ajammon. ¹⁶Aretaq chi' xpaqi' qas pa ri Egipto uloq, ri Isra'el xb'in pa ri tz'inalik ulew e xopan pa ri polow Aj e xopan pa ri Kades. ¹⁷K'atek'uri', ri Isra'el xe'utaq ejujun etaqo'nelab' ruk' ri rajawinel ri Edom arech kkib'ij chrech: “¿Chaya' b'e chqech arech kujq'ax pa ri awamaq'!” k'atek'ut, ri rajawinel ri Edom man xraj taj xutatab'ej weri'. Xoquje' xe'utaq ub'i ri eta'o'nelab' chuwach ri rajawinel ri Mo'ab', e xoquje' ri are' man xraj taj xutatab'ej weri', e ri Isra'el xkanaj kanoq pa ri Kades, ¹⁸k'atek'uri', kb'e pa ri tz'inalik ulew, xusutij rij ri ramaq' ri Edom e ri ramaq' ri Mo'ab' e kopan pa ri relb'alq'ij ri ramaq' ri Mo'ab'. Ri Isra'el xkanaj kanoq ch'aqap chech ri Arnon e man xuq'axej ta ri retal rulew ri Mo'ab', rumal ne' che ri Arnon retal rulew ri Mo'ab'.

¹⁹K'atek'uri', ri Isra'el xe'utaq ejujun etaqo'nelab' ruk' ri Sijon, kajawinel ri e'ajamorre'o, ri are' kajawinik pa ri Jesb'on, e ri Isra'el kutaq ub'ixik chrech: “Chab'ana' jun toq'ob' chwech arech kinq'ax pa ri awamaq', qas k'ate' na kinopan pa ri nuk'olib'al jawi' inb'enaq wi”. ²⁰K'atek'ut, ri Sijon man xukub'a' ta uk'u'x chrij ri Isra'el arech kq'ax pa ri ramaq', xane are xe'umulij konojel ri achijab' erajch'o'jab', che kkijeqab'a' ri tz'um taq kachoch pa ri Yahas, e xumajij ri ch'o'j chrij ri Isra'el.

²¹Ri Yahweh, Udyos ri Isra'el, xuya' ri Sijon puq'ab' ri Isra'el, e konojel ri erajch'o'jab' xeqaj puq'ab' ri Isra'el, xch'akan pakiwi' ri e'are', e ri Isra'el kub'an rech chrech ronojel ri kamaq' ri e'ajamoritas che ejeqel chila'. ²²Jeri' uch'akik xkib'an ronojel ri kamaq' ri e'ajamorre'o, kamjtaj ub'ik pa ri Arnon e kopan pa ri Yab'b'ok e kmajtaj chi ub'ik pa ri tz'inalik ulew e kopan chi pa ri Jordan.

²³Are b'a' ri Yahweh, Udyos ri Isra'el, xutoqij ri kulew ri e'ajamorre'o e are xutoq'ob'isaj kiwach ri siwan utinimit Isra'el, ¿la at k'ut kamaj na ri' chkech? ²⁴¿La man awechb'em taj ri at, ronojel ri umajom ri adyos Kemos, chkech ri erajaw e xuya chawech at? Xoquje' ri uj, qechb'em ronojel ri xutoqij ri Yahweh ri Qadyos e xuya chqech?

²⁵¿La nimalaj ab'antajik na ri at chuwach ri B'alak, uk'ojol ri Sippor, rajawinel ri Mo'ab'? ¿La kowlaj xub'an ri are' che uk'ule'laxik ri Isra'el arech kch'o'jinik ruk' are'? ²⁶Aretaq chi' ri Isra'el xujeqeb'a' rib' pa ri Jesb'on e pa taq ri uk'olb'al, pa ri Aro'er e pa taq ri uk'olb'al, e pa ronojel ri taq tinimit k'o chuchi' ri Arnon -O'lajuj k'al junab' (300)-, ¿jask'uche, qas pa taq we q'ij ri' man xikoj ta ri ich'uq'ab' arech kiwechb'ej chi jumul? ²⁷Ri in man k'o ta k'ax nub'anom chawech; at ne' ri katb'anow k'ax chwech we katch'o'jinik wuk' in. Are b'a' ri Yahweh chb'anowoq ri q'atojtzij pakiwi' ri e'ajisra'el e ri e'ajammon». ²⁸K'atek'ut, ri kajawinel ri e'ajammon man xuta' ta ri tzij xutaq ub'ixik ri Jefte chrech ri are'.

Ri xujikib'a ub'ixik ri Jefte e ri ch'akanik xub'ano

²⁹Ri ruxlab'al ri Yahweh xpe puwi' ri Jefte, e ri are' xb'e' pa ri Gala'ad e pa ri Manasses, xq'ax pa ri Mispa che rech ri Gala'ad, e waral ub'ik kq'ax pa ri kulew ri e'ajammon. ³⁰K'atek'uri', ri Jefte kujikib'a' ub'ixik jun tzij chuwach ri Yahweh: «We ke'ajach pa nuq'ab'»

ri e'ajammon, ³¹jachin ri winaq che kel uloq nab'e che nuk'ulaxik chuchi' ri wachoch, aretaq chi' inch'akaninaq chik e utz nuwach kintzalij uloq kuk' ri e'ajammon, rech ri Yahweh ri' ri are' e kintzujuj ri' pa holokosto chrech Are'».

³²Ri Jefte kq'ax pa ri kulew ri e'ajammon arech kch'o'jin kuk' e ri Yahweh ke'ujach pa ri uq'ab'. ³³Kch'akan pakiwi' qas kmajtaj ub'i pa ri Aro'er e kopan chunaqaj ri Minnit – juwinaq tinimit–, e qas kopan pa ri Ab'el-Keramin. Jun nimalaj ch'akanik pakiwi' e ri e'ajammon nimalaj k'ixb'al xekanaj chkiwach ri e'ajisra'el.

³⁴Aretaq chi' ri Jefte xtzalijik pa ri Mispa, pa ri rachoch, kxajowik kel uloq che uk'ulaxik ri umi'al, kxojowik ruk' alaj taq mo'r. Ri are' xuwi ralk'uwa'l k'olik. Man k'o ta chi jun uk'ojol on umi'al. ³⁵Aretaq chi' krilo ri are', kurachq'ij ri ratz'yaq e kuraq uchi': «¡Ayum, numi'al! ¡Qastzij ne' che xab'an nimalaj k'ax chwech! ¿La xas at wi ri kab'an ri nimalaj k'ax chwech? Ri in xinjikib'a' ub'ixik jun nutzij chuwach ri Yahweh, e man kuya taj kintzalij pa waqan ruk' ri nutzij ri'».

³⁶Ri are' kub'ij chrech ri utat: «Nutat, xab'ij jun tzij chuwach ri Yahweh, chab'ana' b'a' wuk' in ri atzij xab'ij chuwach ri Yahweh, rumal rech che ri Are' xuya chawech xab'an k'ax chkech ri e'ak'ulel, ri e'ajammon». ³⁷K'atek'uri kub'ij chrech ri utat: «¡Chyataj b'a' chwech we jun utzil ri! Chinaya' kanoq nutukel keb' ik'. Ri in kinb'e na wa' pa taq ri juyub' kuk' ri ewachi'l arech ki'nwoq'ej ri nuq'apojil».

³⁸—«¡Jat b'a'!», kcha ri utat chrech. K'atek'uri', kuya' alaj chrech arech kb'e keb' ik'. Kb'e ub'i ri are' kuk' ri erachi'l, e kroq'ej ri uq'apojil pa ri taq juyub'. ³⁹Aretaq chi' xok'ow ri keb' ik', ktzalejik ruk' ri utat, e ri utat kub'ano ruk' ri umi'al ri tzij xujikib'a' ub'ixik. Ri ali xas man k'o ta achi xreta'maj uwach. E qas pa we q'ij ub'ik ri', naq'atalik pa ri Isra'el ⁴⁰che ronojel taq junab', ri e'um'i'al ri Isra'el, kijeb' q'ij keb'e che oq'ej puwi' ri umi'al ri Jefte ri ajgala'ad.

Ri ch'o'j chkixo'l ri Efra'im e ri Gala'ad

Ri Jefte kkamik

12¹Ri achijab' e'ajefra'im, kkimulij kib', keq'ax ch'aqap chrech ri Jordan e kkisuk' ub'i pa ri Safon e ke'kib'ij chrech ri Jefte: «¿Jasche ri at xatb'e che ub'anik ri ch'o'j kuk' ri e'ajammon k'atek'uri', man xujasik'ij ta ub'ik ri uj arech kujb'e ub'i awuk'? Kqaporoj na ub'i ri awachoch e ri at, at k'o ri' chupam!».

²Ri Jefte kutzalij uwach ri kitzij: «Ri in e ri enuwinaq, k'o jun qach'o'j kuk' ri e'ajammon. Ri in xixinsik'ij ix arech kixb'e quk' e ri ix man xinito' ta pa kiq'ab' ri e'are'. ³Aretaq chi' ri in xinwilo che man k'o ta jun kpe che nuto'ik, ri in xinchaq ub'i nuk'u'x, e xinb'e ub'i chkij ri e'ajammon, e ri Yahweh xe'ujach pa ri nuq'ab'. ¿Jask'uche xixpaqi' uloq chwij pa we jun q'ij ri' arech kib'ana' ri ch'o'j chwij?».

⁴K'atek'uri', ri Jefte ke'umulij konojel ri achijab' erech ri Gala'ad e xch'o'jinik kuk' ri Efra'im, e ri e'uwinaq ri Gala'ad xech'akan pakiwi' ri Efra'im, rumal rech che ri e'ajefra'im kkib'ij: «¡Ri ix, ix ajgala'ad, xa ix ajaminajel uloq chkixo'l ri e'ajefra'im, ri ix, ix ajefra'im k'atek'uri' xix q'ax uloq kuk' ri Manasses!».

⁵K'atek'uri', ri Gala'ad kuq'atej ri jetaq b'e chkiwach ri Efra'im, che kq'ax puwi' ri Jordan; e aretaq chi' ri e'ajefra'im che e'animajinaq ub'ik kkib'ij: «Chiya' b'e chwech arech king'ax ub'ik», ri winaq rech ri Gala'ad kkita' chkech: «¿La at ajefra'im?». We kkib'ij: «¡Jayi', man in efra'im taj», ⁶kkib'ij chrech: «¡Utz ub'ixik b'a' chab'ij Shib'b'olet!».

K'atek'uri' ri are' kub'ij «Sib'b'olet», rumal rech man kkwon ta che ub'ixik we jun tzij ri'. E kkik'am ub'ik ri are' arech kkikut ri ujolom chuchi' taq ri b'e k'o pa ri Jordan. Pa taq we q'ij ri', xekamik 42.000 achijab' rech ri Efra'im.

⁷Ri Jefte xub'an q'atojtzij puwi' ri Isra'el waqib' junab', k'atek'uri' ri Jefte ri ajgala'ad xkamik e kmuqik pa ri utinimit Mispa pa ri Gala'ad.

IX Ri Ib'san

⁸Chuwach chi aq'anoq ri are', are ri Ib'san ajb'elem xokik q'atb'altzij puwi' ri Isra'el. ⁹Ek'o juwinaq lajuj e'uk'ojol e juwinaq lajuj e'umi'al. Ke'uk'ulb'a' ri e'umi'al kuk' achijab' pa nik'aj taq k'olib'al chik, ke'uk'am uloq nik'aj ixoqib' pa nik'aj taq k'olib'al chik chkech ri e'uk'ojol. Wuqub' junab' kub'an q'atb'altzij pakiwi' ri Isra'el. ¹⁰K'atek'uri', xkam ri Ib'san e kmuq pa ri B'elem.

X Ri Elon

¹¹Chuwach chi aq'anoq ri are', are ri Elon ajzab'ulon xokik q'atb'altzij puwi' ri Isra'el. Lajuju junab' xub'an q'atb'altzij puwi' ri Isra'el. ¹²K'atek'uri', xkam ri Elon ajzab'ulon e kmuq pa ri Ayyalon, pa ri rulew ri Sab'ulon.

XI Ri Ab'don

¹³Chuwach chi aq'anoq are', are ri Ab'don, uk'ojol ri Hillel rech ri Pire'aton, xokik q'atb'altzij puwi' ri Isra'el. ¹⁴K'o ekawinaq uk'ojol e ejuwinaq lajuj ri eri' taq umam, ri e'are' kkiyejb'ej e'oxk'al lajuj alaj taq b'urix. Ri are' xub'an q'atb'altzij puwi' ri Isra'el wajxaqib' junab'. ¹⁵K'atek'uri' xkam ri Ab'don, uk'ojol ri Hil-lal ri ajpire'aton e kmuqik pa ri Pire'aton, pa ri rulew ri Efra'im, pa ri kijuyub'al ri e'ajamalesita.

XII Samson

¹³Ri e'ajisra'el, kkib'an chi jumal ri itzel chuwach ri Yahweh, e ri Yahweh ke'ujach kawinaq junab' pa kiq'ab' ri e'ajfiliste'o.

²K'o jun achi pa ri Sore'a rech ri ujuq'at ri Dan, ub'i' Mano'aj. Ri rixoqil mencho'r ixoq e man k'o ta ral k'olik. ³Ri utaq'one'el ri Yahweh kuk'ut rib' chuwach we ixoq ri' e kub'ij chrech: «Ri at aweta'm che at mencho'r ixoq e man k'o ta awal ek'olik ⁴k'atek'ut, ri at, at yawab' ixoq chik e kawil na uwach jun awal. Qas kamik ub'ik ri', chaq'ila' awib' chutijik ri amaja', e ri tzam, e k'o matijo che man ch'ajch'oj taj. ⁵Rumal rech che ri at, xas kamik ri' at yawab' ixoq chik e kawil na uwach jun awal. Ri sokb'al wi'aj man kq'ax ta ri' pa ri ujolom, rumal rech che ri ak'al xas nasir rech ri Dyos xas pa ri usantil uloq. Ri are' kuchaplej ukolik ri' ri Isra'el pa kiq'ab' ri e'ajfiliste'o». ⁶Ri ixoq kb'e che ub'ixik chrech ri rachajil: «Jun achi petinaq uloq ruk' ri Dyos xpe wuk' ri in; ri uwachb'al jeri' jacha jun anjel rech ri Dyos, sib'alaj kxib'ix ib' chrech. Man xinta' ta chrech jawi' petinaq wi ri are', xoquje' ri are' man xuq'alajisaj ta ri ub'i' chwech. ⁷K'atek'ut, xas xub'ij chwech: "iRi at xas kamik ri' at yawab' ixoq chik e kawil na ri' uwach jun awal. Qas kamik ub'ik ri' matij ri amaja' on ri tzam, e man k'o ta katijo che man ch'ajch'oj taj, rumal rech che ri ak'al nasir ri' rech ri Dyos xas pa ri usantil uloq qas k'ate' kkam ub'ik!"».

Pa ukamul chik kuk'ut rib' ri anjel

⁸K'atek'uri', ri Mano'aj kkch'aw ruk' ri Yahweh e kub'ij chrech: «¡Kink'omij chawech, Ajawxel! Ri jun achi rech ri Dyos che xataq uloq at quk', chpetoq b'a' jumul chik quk' ri uj, e chuk'utu' b'a' chqawach ri rajawaxik kqab'ano aretaq chi' ka'laxik ri ak'al!».

⁹Ri Dyos kutatab'ej ri utzij ri Mano'aj e ri Anjel rech ri Dyos kpe chi jumul ruk' ri ixoq aretaq chi' ri are', t'uyul cho ri suq'unb'al. Ri Mano'aj ri rachajil man k'o ta ruk' chi'. ¹⁰Ri ixoq kukoj anim e ku'lub'ij chech ri rachajil: «Chatampe', xuk'ut rib' chnuwach ri achi che xpe wuk' ri in pa ri jun q'ij kanoq». ¹¹Ri Mano'aj kwa'lij ub'ik e kuterneb'ej ub'ik ri rixoqil, kopan jawi' k'o wi ri achi e kub'ij chrech: «¿La at ri jun achi che xatch'aw ruk' we jun ixoq ri'?».

Ri are' kub'ij «In ank'ut». ¹²Ri Mano'aj kub'ij chrech «Aretaq chi' qastzij kb'antajik ri atzij, ¿jas k'uri' ri pixb'anik chrech ri ak'al e jas ri rajawaxik ri' kub'an ri are'?».

¹³Ri utaqo'n ri Yahweh kub'ij chrech ri Mano'aj: «Ronojel ri' ri awas che kinya ub'ixik in chrech we ixoq ri'». ¹⁴Mutij jun jas uwach rech che petinaq uloq pa ri tikb'al uva, mutij ri amaja' e ri tizam, mutij jun jas uwach che man ch'ajch'oj taj, e qas kub'an ri' ronojel ri xinya ub'ixik in».

¹⁵Ri Mano'aj kub'ij chrech ri utaqo'n ri Yahweh: «Chaya' alaj chqech arech kqach'olo pa ri qachoch, kqasuk'umaj na chawech jun alaj ama' chij». ¹⁶K'atek'uri', ri utaqo'nel ri Yahweh kub'ij chrech ri Mano'aj: «Kne'b'a' kinataqchi'j kinkanaj kan awuk', man kinna' ta ukoq jub'iq' ri' ri awa, k'atek'ut we kawaj kasuk'umaj jun holokosto, chachi'j b'a' weri' chrech ri Yahweh». —Rumal rech che ri Mano'aj man reta'm taj che ri are' jun utaqo'n ri Yahweh. ¹⁷Ri Mano'aj kub'ij chrech ri Anjel rech ri Yahweh: «¿Jas ab'i', arech, aretaq chi' qastzij kb'antajik ri atzij loq' nim katqil wi ri at?».

¹⁸Ri anjel rech ri Yahweh kub'ij: «¿Jasche kata ri nub'i' chwech, ri are' mayib'alalay uwach b'i'aj?».

¹⁹K'atek'uri', ri Mano'aj kuk'am ub'i ri alaj ama' chij e ri sipanik, e kuchi'j weri' pa jun holokosto, puwi' ri ab'aj rech tab'al toq'ob' chrech ri Yahweh, che kub'an jetaq mayib'al uwach. Ri Mano'aj e ri rixoqil tajin kkilo weri'. ²⁰K'atek'uri', aretaq chi' ri uxaq q'aq' kpaqi' xas cho ri ab'aj rech tab'al toq'ob' chikaj, ri Anjel rech ri Yahweh kpaqi' pa ri uxaq q'aq' chkiwach ri Mano'aj e ri rixoqil, e xa jek'uri' kkimej kib' e kqasaj ri kipalaj pulew. ²¹Ri utaqo'n ri Yahweh xsach ub'ik chkiwach ri Mano'aj e ri rixoqil, e ri Mano'aj xuch'ob'o che ri are' jun utaqo'n ri Yahweh. ²²«Qastzij nak'uwa' che ri uj kujkam wa', -kcha ri Mano'aj chrech ri rixoqil-, rumal rech xqil uwach ri Dyos». ²³«We ri Dyos kraj xujukamisaj, -kcha ri rixoqil chrech-, ri are' man xuk'amowaj ta k'uri' pa ri qaq'ab' ri holokosto e ri sipanik xqaya chrech, man xuk'ut ta ri' chqawach ronojel we jastaq ri', e man xub'an ta ri' che xas kamik ri' xqeta'maj we taq jastaq ri'». ²⁴Ri ixoq kril uwach jun ral e kukoj ub'i' Samson. Ri ak'al kk'iyik e ri Dyos kutewchi'j ri are', ²⁵k'atek'uri' ri ruxlab'al ri Yahweh, kuchaplej uch'uych'ayik ri are' pa ri tz'um taq ja rech ri Dan, chuxo'l taq ri ub'e ri Sore'a e ri Esta'ol.

Ri uk'ulanem ri Samson

14¹Ri Samson kxuli' ub'ik chi pa ri Timna e pa ri Timna, xok pa ri ranima', jun chkech ri ixoqib' che kimi'al ri e'ajfiliste'o. ²Kpaqi' chi uloq e kuya ub'ixik chkech ri unan utat: «Xinwil pa ri Timna, jun ixoq chkixo'l ri ekimi'al ri e'ajfiliste'o. Ji'k'ama' uloq chwech che wixoqil».

³Ri unan utat kkib'ij chrech: «¿La man k'o ta jun ixoq chkixo'l ri ekimi'al ri e'awachalal e chixo'l konojel ri nusiwantinimit che katb'e che uk'amik jun ixoq chkixo'l ri e'ajfiliste'o, ri e'are' che man kiq'atom ta uwi' ri kikowil?».

K'atek'ut, ri Samson kub'ij chrech ri utat: «Ja'k'ama' uloq ri are' chwech in, rumal rech che are ri are' kwaj uwach in».

⁴Ri unan utat man xketa'maj taj che weri' xas ruk' ri Yahweh petinaq wi, xa kutzukuj jun ch'o'j kuk' ri e'ajfiliste'o, rumal rech che pa taq we q'ij ri', ri e'ajfiliste'o ko ekitak'alb'em ri Isra'el.

⁵Ri Samson kxuki' ub'ik kuk' ri e'unan e'utat pa ri Timna e aretaq chi' ke'opan pa taq ri tikb'al uva rech ri Timna, kril jun ko'lik koj kjaninik petinaq uloq che uk'ulaxik ri are'. ⁶Ri ruxlab'al ri Yahweh xunojisaj ri are', k'atek'uri', man k'o ta jun jas uwach ruk'am puq'ab', e ri Samson kuch'aa'pij ri alaj koj jacha upilik jun alaj ama' k'isik; k'atek'ut, man k'o ta xub'ij chkech ri unan utat we xub'ano ri'. ⁷Kxuli' ub'ik, kch'aw ruk' ri ixoq e utz kril ri are'.

⁸Pa jun chik q'ij, ri Samson ktzalij uloq arech kk'uli' ruk' ri ixoq. Ksutin apan jub'iq arech krilo ri jun alaj koj che kaminaq kanoq ri ub'aqil, k'atek'uri' xrilo che pa ri jetaq ub'aq ri koj k'o jun aqaj kech ri awonon e k'o uwa'lche'. ⁹Kuk'am ukoq ri uwa'l che' puq'ab' e kutijo aretaq chi' tajin kb'linik. Aretaq chi' ri are' xtzalij kuk' ri unan utat, kuya' kech ri uwa'lche' e ri e'are' xkitijo, k'atek'ut man k'o ta xub'ij chkech che xumol koq pa ri taq ub'aq ri kaminaq alaj koj. ¹⁰Ri utat kxuli' ub'ik pa rachoch ri ixoq, e ri Samson kub'an chila' jun nimalaj ula'nik, rumal rech che naq'atalik jewa' kkib'an ri alab'om. ¹¹K'atek'uri', aretaq chi' kkil ri Samson, kkicha' juwinaq lajuj alab'om arech kkachi'laj ri are'.

Ri utzij ri Samson che rajawaxik kch'ob'ik

¹²K'atek'uri', ri Samson kub'ij chkech: «Chiya' alaj chwech arech kinb'ij jun tzij chiwech che rajawaxik kitzukuj ri uch'ob'ik. We kiq'alajisaj chnuwach ri uch'ob'ik xib'ano pa ri wuqub' q'ij che kutajej we nimaq'ij ri', e we kiriq ri uch'ob'ik, ri in kinya' na ri' chiwech juwinaq lajuj utzalaj taq k'ul e juwinaq lajuj utzalaj taq atz'yaq. ¹³K'atek'ut, we man kixkowin ta chech ri uch'ob'ik, ix kixya'ow na chwech juwinaq lajuj utzalaj taq k'ul e juwinaq lajuj utzalaj taq atz'yaq». —«Chab'ij b'a' ri atzij che rajawaxik kqatzukuj uch'ob'ik, –kecha chrech–, ri uj katqatab'ej wa'». ¹⁴Kub'ij ri are':

«Ruk' ri winaq kwa'ik, xelik ri wa ktijowik, e ruk' ri kowlaj winaq xelik ri ki'al».

Pa urox q'ij man ekowininaq taj che uch'ob'ik we tzij ri'.

¹⁵Pa ri uwuq q'ij kkib'ij chrech ri rixoqil ri Samson: «Chab'o'chij ri awachajil arech kub'ij chqech ri uch'ob'ik ri tzij, wema kab'ano, ri uj katqaporoj na ri' ri at e ri rachoch ri atat. On Ɂla xa nelo kujiwelaq'aj che xujisik'ij». ¹⁶Ri rixoqil ri Samson xumajij ri oq'ej puwi' ri rachajil; e kub'ij chrech: «Ri at ti'tik wa' kana' chwech, man kinaloq'oq'ej ta wa'. Ri at xaya' jun tzij chkech ri e'uk'ojol ri nusiwantinimit che rajawaxik ktzukux ri uch'ob'ik, e man ab'im ta chwech in ri uch'ob'ik». Kub'ij ri are' chrech: «Ri in man nub'im ta chkech ri nunan nutat, Ɂla kinb'ij k'uri' chawech ri at?». ¹⁷Pa ri wuqub' q'ij che xuq'i' ri nimaq'ij, ri are' xoq'ik ruk' ri Samson. K'atek'uri', pa ri uwuq' q'ij kub'ij chrech ri are' ri uch'ob'ik ri tzij chrech ri ixoq, rumal rech che ri are' man utz ta chik k'olik rumal ri roq'ej ri ixoq, e ri are' kub'ij ri ucholaj ri tzij chkech ri e'uk'ojol ri siwan utinimit.

¹⁸Pa ri uwuq q'ij, aretaq chi' maja' kqaj ri q'ij, ri e'uwinaj kkib'ij chrech ri Samson:

«ɁJas ri are sib'alaj ki' chuwach ri uwa'lche' e jas ri are kowlaj chuwach ri koj?»

Ri are' kub'ij chkech:

«Weta mata xixchakun ruk' ri nuwakax,
ri ix man kiriq ta uch'ob'ik ri' ri nutzij».

¹⁹K'atek'uri' ri ruxlab'al ri Yahweh kunojisaj ri are' e kxuli' xas pa ri Askelon, e chila' ke'ukamisaj juwinaq lajuj achijab', kujol ub'ik ri kijastaq ri winaq ri' e kuk'am ub'ik ri katz'yaq arech ke'utoj ri alab'on xekowin che uch'ob'ik ri utzij; k'atek'uri', xyaktaj uq'aq'al

royowal e ktzalej cho ri rachoch ri utat. ²⁰Ri rixoqil ri Samson xya chrech jun rachi'l ri are', jun rachi'l che sib'alaj xukub'a' uk'u'x chrij.

Ri Samson kuporoj ri kitriko ri e'ajfiliste'os

15¹Ok'owinaq chi keb' oxib' q'ij, pa taq ri uq'ijil ri uq'atik ri triko, ri Samson ktzalijik che usolixik ri rixoqil e kruk'aj ub'ik jun alaj ama' k'isik, k'atek'uri', kub'ij: «Ri in kinwaj kinok ub'i ruk' ri wixoqil pa ri warib'al. K'atek'ut, ri uji' ri are' man kuya' ta alaj chrech kokik. ²Kub'ij ri uji' chrech: «Ri in xinchomaj, che ri at xyakataj ri uq'aq'al awoyowal chrij ri are' e ri in xinya' chrech ri awachb'il. ¿La man are ta utz ri uchaq' chuwach ri are'? ¿Are chokoq awech at pa uk'exwach ri jun chik!» ³Ri Samson kub'ij chrech: «We jumul chik ri', ri in man k'o ta numak ri' kuk' ri e'ajfiliste'o we kinb'an ri itzel chkech». ⁴Ri Samson kb'e ub'ik, ke'utzuj uloq o'lajuj k'al (300) yak, kuk'am ukoq jujun taq che', ke'uxim keb' yak ruk' ri kije', ri jun ruk' ri jun chik e panik'aj chkech kukoq kanoq jun che'. ⁵Kut'iq q'aq' chrech ri jetaq che', k'atek'uri' ke'utzaqopij ri jetaq yak pa ri kitikonb'al triko ri e'ajfiliste'o, kut'iq q'aq' chrech ri q'ayes, ri triko, xoquje' chrech ri tikb'al uva e tikb'al olivo.

⁶Ri e'ajfiliste'o kkita'o: «¿Jachin xb'anow weri'». K'atek'uri' kb'ix chkech: «Are ri Samson ri uji' ri timnita, rumal rech che ri tata uji' xuya ri rixoqil chrech jun rachb'il ri Samson». K'atek'uri', ri e'ajfiliste'o kepaqi' ub'ik che ukamisaxik pa taq ri uxaq q'aq' ri jun ixoq e ri utat. ⁷Ri Samson kub'ij chkech: «Rumal rech che kib'an weri', ri in man kintak'i' taj tza k'ate' na kitoj uk'axel ri k'ax chib'ano». ⁸Sib'alaj xe'uqajb'ej ri e'are' e man k'o ta jun utz xkanaj kanoq ri ub'aqil. K'atek'uri', kqaj uloq pa ri pek k'o cho ri jun ab'aj rech ri Etan e kkanaj kan chila'.

Ri ub'aqil upuchi' ri b'urix

⁹Ri e'ajfiliste'o kepaqi' ub'ik e kkikoj ri tz'um taq kachoch pa ri Juda, e ke'ok ub'ik pa ri Leji.

¹⁰«¿Jasche xixpaqi' uloq chqij ri uj?» kecha ri e'uwinaq ri Juda chkech. —«Xujpaqi' uloq che uyutik ri Samson, kecha chkech, arech kqab'an chrech ri are' jeri' jacha ri xub'an ri are' chqech uj». ¹¹Wuqq'o' lajuj k'al (3.000) achijab' rech ri Juda keqaj uloq pa ri pek k'o cho ri ab'aj rech ri Etan e kkib'ij chrech ri Samson: «¿La man aweta'm ta ri at che ri uj tajin kujok chuxe' ri kikowinem ri e'ajfiliste'o? ¿Jas ri xab'an chqech?». Ri are' kub'ij chkech: «Jeri' jacha xkib'an ri e'are' chwech, jeri' xinb'an in chkech ri e'are'». ¹²K'atek'uri', ri e'are' kkib'ij chrech ri are': «Ri uj xujxuli' uloq arech katqayut ub'i ri at, arech ri uj katqajacha' pa kiq'ab' ri e'ajfiliste'o». —«Chijikib'a ub'ixik chwech -kcha chkech-, che man kinikamisaj ta ri ix». ¹³«¡Jayi'! Kecha chrech, ri uj xuwi kqaj katqayutu' e katqaya' pa kiq'ab' ri e'are', ri uj man kqaj taj katqakamisaj». K'atek'uri', kkiyutu ri are' ruk' keb' k'ak' taq kolob' e kkesaj uloq chuxo'l taq ri ab'aj.

¹⁴Aretaq chi' tajin kopanik pa ri Leji e ri e'ajfiliste'o kkikoj anim che uk'ulaxik, kkiraqagej kichi' jacha ech'akaninaq chik, ri ruxlab'al ri Yahweh kunojisaj ri Samson: ri kolob' k'o chuq'ab' jacha taq ub'atz' ri saqtuntun b'atz' che kuya'o kporox pa ri q'aq' e ri kolob' xt'ub'tajik ub'ik puq'ab'. ¹⁵Kuriq ukoq jun ub'aqil uchi' b'urix che k'o na kik' chrij, kulik' apanoq ri uq'ab' che uk'amik, e ruk' weri' ke'ukamisaj kaq'o lajuj k'al achijab'.

¹⁶K'atek'uri', ri Samson kub'ij:

«Ruk' jun ub'aqil upuchi' b'urix ri in xinchup kiwach ri e'are'.

¡Ruk' jun ub'aqil upuchi' b'urix, ri in xe'inkamisaj kq'o lajuj k'al achijab'!».

¹⁷Aretaq chi' xuk'is ub'ixik ri utzij, naj kuk'yaq apanoq ri ub'aqil upuchi' ri b'uxix, e rumal k'uwa' kb'ix chrech we k'olib'al ri' Pamat-Leji. ¹⁸K'atek'uri' kpe jun nimalaj chaqij'chi' chrech e kch'aw ruk' ri Yahweh e kub'ij chrech: «At xatb'anowik we nimalaj ch'akoj ri' rumal ri uq'ab' ri apataninel, e k'u kamik ri' ¿la kinkam k'uri' rumal jun nimalaj chaqij'chi', e la kinqaj k'u pa kiq'ab' ri winaq che ma kiq'atom ta uwi' kikowil?». ¹⁹K'atek'uri', ri Dyos kujo'b'isaj ub'ik ri ja' che chemelik pa ri Leji e kb'ulb'utik uloq ri ja', ri Samson kuqumuj ujoron chrech ri ja' ri', e xtzalez uloq ri ruxlab'al e xk'ask'ob'ik ri ranima'. Rumal k'uwa' weri' xb'ix chrech En-ha-Kore chrech ri b'ulb'ux che k'o na pa ri Leji pa taq we q'ij kamik ri'. ²⁰Ri Samson xub'an q'atb'altzij juwinaq junab' puwi' ri Isra'el pa taq ri kiq'ijil ri e'ajfiliste'o.

Ri jun xk'ulmatajik pa taq ri rokib'al ri Gasa

¹⁶K'atek'uri', ri Samson kb'e ub'ik e kusuk' ub'ik pa ri Gasa, kril chila' jun ixoq erech nim ch'uti'n e kok ub'ik pa ri rachoch. ²Kya ub'ixik chkech ri e'ajgasa: «Xpetik ri Samson waral». Kkisutij rij ronojel ri k'olib'al e kkik'ak'alej chuchi' ri tinimit ronojel ri jun aq'ab'. Jun aq'ab' man k'o ta kesilob'ik e kkichomaj. «Chqeye'j chi k'ate' ksaqarik e kqakamisaj ri are'». ³K'atek'ut, ri Samson xwarik chi xuwi panik'aj aq'ab'; panik'aj aq'ab' kwa'lij ub'ik, kuk'am ub'i ri keb' uxaq uchi'ja rech ri tinimit ruk' ri keb' raqan taq ri uchi'ja, kub'oq ub'i ruk' ri che', kutelej e kuk'am ub'ik xas puwi' ri juyub' che k'o apan chuwach ri Heb'ron.

Ri Dalila xutzalkapij uwach chrech ri Samson

⁴Chuwach chi aq'anoq weri', kqaj chi jun ixoq chuwach che k'o pa ri taq'aj rech ri Sorek, ri ixoq ub'i' Dalila. ⁵Ri ekinimal ri e'ajfiliste'o, kepaqi' uloq ruk' ri ixoq e kulkib'ij chrech: «Chak'oto' uchi' e chawesaj chrech jawi' kpe wi chrech ri nimalaj uchuq'ab', e jas ri kqab'ano arech kujkowin che uqasaxik e kqaximo. K'atek'uri', ri uj chqajujunal kqaya' na ri' chawech 1.100 siklos saq pwaq».

⁶Ri Dalila kub'ij chrech ri Sason: «Chab'ana' jun toq'ob' chab'ij chwech, jawi' kpe wi chawech ri nimalaj achuq'ab' e jas ri ruk' kuya'o katximik arech kb'an kowinem chawech». ⁷Ri Samson kub'ij chrech: «we kinxim ruk' wuqub' rax taq k'am e che maja' kchaqijik, ksach na k'uri' ri nuchuq'ab' e in jun achi ri' jacha konojel ri achijab'». ⁸Ri ekimal ri e'ajfiliste'o kkik'am ub'ik chrech ri Dalila wuqub' k'am rech rax taq ch'ab' na, che maja' chaqij' e kuxim ri are' ruk' weri'. ⁹Ek'o ejujun achijab' kik'u'm uloq kib' pa ri uwarib'al ri are' e kuraq uchi' chrech ri Samson: «¡Ri e'ajfiliste'o xepe uloq chawij Samson!». Ri are' kut'oqopij ub'ik ri taq k'a'am rech ri ch'ab' jacha ut'oqopixik jun ch'uyu't aretaq chi' kb'uquw pa ri q'aq'. Xa jek'uwa', man xeta'maxik taj jawi' kpe wi chrech ri uchuq'ab' ri are'.

¹⁰Ri Dalila kub'ij chrech ri Samson: «Ri at xawetz'b'ej nuwach e man tzij taj ri xab'ij chwech. Kamik k'ut ri', chab'ana' jun toq'ob' chwech chab'ij chwech, jas ri ruk' loq' katximik ri at». ¹¹Kub'ij ri are' chrech: «Weta kinximik ruk' k'ak' taq kolob', ksach na k'uri' ri nuchuq'ab' e xaq in jun achi ri' jacha ekonojel ri achijab'». ¹²K'atek'uri' ri Dalila kuk'am uloq nik'aj k'ak' taq kolob' e kuxim ri are' ruk' we kolob' ri' e ko kuraqaqej uchi': «¡Ri e'ajfiliste'os xepe chawij, Samson!». Ri ixoq e'uk'u'm uloq enik'aj achijab' pa ri uwarb'al. K'atek'ut, ri Samson jacha taq b'atz' ut'oqopixik kub'ano ri jetaq kolob' che ximalalik ri uq'ab' ruk'.

¹³K'atek'uri' ri Dalila kub'ij chrech ri Samson: «Xas ronojel mul awetz'b'em nuwach e man ab'im ta chwech ri saqalajtzij. Chab'ij b'a' chwech jas ri ruk' loq' katximik ri at». Kub'ij

chrech: «Weta kakem ri wuqub' upach'ub'al ri nuwi' ruk' ri uwa ukem jun ajkem, e kat'ok ruk' ri usu', ri in kintuqa'r na k'uri' e xaq in jun achi ri' ejacha konojel ri achijab'». ¹⁴Ri Samson kwarik e ri Dalila kuchap koq ri wuqub' upach'ub'al uwi', kukemo ruk' ri uwa kem, e kut'ok ruk' ri ukemob', k'atek'uri' kuraq uchi': «¡Ri e'ajfiliste'o xepe chawij Samson!». Kk'astajik chrech ri uwaram e kub'oq ub'i ri uwa' ri kem e ri jun usu'.

¹⁵Ri Dalila kub'ij chrech: «¿Jasche kab'ij kinaloq'oq'ej, we ri awanima' man wuk' ta in k'o wi? Oxmul chik awetz'eb'em nuwach e man ab'im ta chwech jawi' kpe wi chawech ri nimalaj achuq'ab'».

¹⁶Rumal rech che ronojel q'ij kuch'a chrech e teren chrij ri are', ri Samson xk'istaj uk'u'x chrech weri'. ¹⁷Kujaq ri ranima' e kub'ij chrech: «Ri sokb'al wi'aj mawi q'axinaq pa ri nujolom -kcha chrech-, rumal rech che ri in, in nasir in rech ri Dyos qas pa ri nusantil uloq. Weta ksokax ri nuwi', kel ub'i ri', ksach ri' ri nuchuq'ab', e xaq in jun achi ri' jachah konojel ri achijab'».

¹⁸Ri Dalila xreta'maj che xujaq ronojel ri ranima' chrech, ke'usik'ij ri ekinimal ri e'ajfiliste'o e kub'ij chrech: «Chixpet b'a' che we jumul ri', rumal rech che xujaq ronojel ri ranima' chwech». K'atek'uri', ri ekinimal ri e'ajfiliste'o kepetik jawi' k'o wi ri are' e kuk'am uloq ri pwaq pa kiq'ab'.

¹⁹Ri ixoq kuwartisaj ri Samson cho taq ri raqan, kusik'ij jun achi e ri achi ri' kusokaj kuqupij ub'ik ri wuqub' uwi' upach'um. Xa jek'uwa' ri ixoq kuchaplej kub'an k'ax chrech ri are' e ri uchuq'ab' ri Samson ksach ub'ik.

²⁰Kuraqagej uchi': «¡Ri e'ajfiliste'o xepe chawij Samson!». Xk'astajik ri are' e kub'ij: «Kinel wa' chuwach weri' jacha taq ri jumul kanoq e kinkoltaq wa'». K'atek'ut, man reta'm taj che ri Yahweh elinaq chi ub'ik ruk' ri are'. ²¹Ri e'ajfiliste'o kkoj kiq'ab' puwi' e kkik'am ub'ik ri are', kkipuch' ri uwoq'och e kkiqasaj ub'i pa ri Gasa. Xkiximo ruk' keb' saq ch'ich' che keb' uwach e kiximon chrij ri ab'aj pa ri che' arech kusutej e silob'isaj.

Ri tojb'al uk'axel chrech ri Samson e ri ukamikal

²²K'atek'uri', xuwi xsokatajik ri uwi', xaq b'i xk'iy chi uloq. ²³Ri ekinimal ri e'ajfiliste'o kkimulij kib' arech kkichi'j jun tab'al toq'ob' chrech ri Dagon, ri kidyos e sib'alaj keki'kotik: «Ri qadyos xujach pa ri qaq'ab' ri Samson ri qak'ulel».

²⁴Aretaq chi' ri winaq kkilo ri are',
kkiya uq'ijil ri kidyos e kkib'ij:
«Ri qadyos xujach pa qaq'ab'
ri Samson, ri qak'ulel,
ri are' che sib'alaj k'ax
kub'an pa ri qamaq'
ri rumal are' sib'alaj winaq xekamik».

²⁵K'atek'uri', rumal rech che sib'alaj ki'kotemal k'o ri kanima', kkiraq kichi' e kkib'ij: «¡Chik'ama' uloq ri Samson arech qetz'b'ej uwach ri are' e kujtze'nik!». Kpe uloq ri Samson, kesaj uloq pache', e ri are' xub'ano arech ketze'nik rumal are', k'atek'uri', xkitak'ab'a' chuxo'l ri jetaq raqnaja.

²⁶Ri Samson kub'ij chrech ri alaj ak'al che ruk'am ub'i chech ri uq'ab': «Chak'ama' ri nub'e arech ri in kinchap ukoq ri jetaq raqnaja arech ri in kinq'oyb'a' ukoq wib' chuwach». ²⁷Ri nimja nojinaq che achijab' e che ixoqib'. Ek'o chila' konojel ri ekinimal ri e'ajfiliste'o e cho ri uwaja askik, ek'o wuqq'o' lalujj (3.000) chi achijab' e chi ixoqib' che tajin kkil ri

etz'anem kub'an ri Samson. ²⁸Ri Samson kch'aw ruk' ri Yahweh e ko kuch'ab'ej : «Ajawxel Yahweh, ri in kinta' chawech, chinana'taj uloq, chaya' b'a' ri nuchuq'ab' xuwi we jumul ri', ;Ayum Dyos! arech kinb'an k'ax chkech ri e'ajfiliste'o tojb'al uk'axel we keb' nuwoq'och ri'!». ».

²⁹Ri Samson kuchapcha' ukoq ri keb' raqanja che uk'u'x ri nimja, kuq'oyb'a' rib' chrij, ri rikyaq'ab' uq'ab' chrij jun, ri umox uq'ab' chrij ri jun chik, ³⁰k'atek'uri', kuraq uchi': «;Chinkam b'a' ub'i ri in kuk' ri e'ajfiliste'o!». Kukoq ronojel ri uchuq'ab' e ri nimja ktzaq ub'i pakiwi' ri ekinimal e'ajfiliste'o e pakiwi' konojel ri winaq ek'o chila'. Ri winaq xe'ukamisaj aretaq chi' xkamik, are sib'alaj ek'i chi na chkiwach ri winaq xe'ukamisaj aretaq chi' k'aslik. ³¹Ri erachalal e konojel ri rachoch ri utat, kexuli' uloq che uk'amik ub'ik ri are'. Kkipaqab'a' ub'ik e kkimuq chuxo'l ri b'e kb'e pa ri Sore'a e ri Eshta'ol, jawi' muqutal wi ri utat Mano'aj. Juwinaq junab' xub'an q'atb'altzij puwi' ri Isra'el.

Ri tyoxlaj k'olib'al rech ri Mika

¹⁷K'o jun achi pa ri ujuyub'al ri Efra'im ub'i' Mikayehu. ²Kub'ij chrech ri unan: «Ri kaq'o' ju'lajuj k'al (1.100) siklos saq pwaq xesach awuk', k'atek'uri' rumal weri' ri at xab'ij jun kyaqsaq tzij, xinta' ne', xab'ij –Utz b'a' ri', k'o ri' we pwaq ri', in ne' xinwilaq'aj. Ri unan kub'ij: «;Ri wal tewchu'x b'a' rumal ri Yahweh!». ³E ri Mika kutzalij chi jumul ri kaq'o' ju'lajuj k'al siklos saq pwaq chrech ri unan. E ri unan kub'ij chrech: «Ri in xinya' wa' we saq pwaq ri' chrech ri Yahweh rech utoq'ob'isaxik uwach ri wal, arech kja'risaxik e kb'an jun tz'aq e jun esal uwach dyos ruk', k'atek'ut, kamik ri', ri in kwaj kinya' chawech». K'atek'uri', ri are' kutzalij ri pwaq chrech ri unan.

⁴Ri unan kuk'am ukoq lajuj k'al siklos saq pwaq e kuya' chrech ri aja'risanel ch'ich'. Ri aja'risanel ch'ich' ruk' weri' kub'an jun tz'aq e jun esal uwach dyos che kkanaj pa ri rachoch ri Mika. ⁵We achi ri', ri Mika ub'i', k'o jun rachoch Dyos ruk' are'; kub'an jun efod e jujun taq terafim, k'atek'uri' kujach upatan jun chkech ri e'uk'ojol, che xuxik uchuchqajaw ri are'. ⁶Pa taq we q'ij ri' man k'o ta ajawinel pa ri Isra'el e konojel kkib'ano jachike ri kkichomaj che utz kkib'ano.

⁷K'o jun ala ajb'elem rech ri Juda, ujuq'at ri Juda, ri ala ri' ajlevita e ri are' jeqelik chil'a jacha ub'antajik jun kaxlan winaq. ⁸We jun achi ri' kuya' kan ri tinimit B'elem rech ri Juda, arech ke'jeqeloq jawi' loq' kujeqeb'a' wi rib'. Aretaq chi' tajin kb'inik, kopanik pa ri ujuyub'al ri Efra'im, pa ri rachoch ri Mika.

⁹Ri Mika kuta' chrech: «;Jawi' atpetinaq wi?». «Ri in, in ajlevita, in ajb'elem rech ri Juda —kcha chrech. Xaq kinok'ow ub'ik waral arech ke'injeqeb'a' wib' jawi' loq' kinkanaj kanoq». ¹⁰«Chatkanaj kanoq pa ri wachoch, kcha ri Mika chrech, at jacha jun tatxel ri' e at jun chuchqajaw ri' chwech in e kinya' na ri' chawech lajuj siklos saq taq pwaq chjujunal junab', kinya awatz'yaq e kinya ri awa». ¹¹K'atek'uri', ri levita kuk'amowaj kkanaj kan pa ri rachoch we jun achi ri' e ri ala jeri' jacha jun chkech ri e'uk'ojol ri are'. ¹²Ri Mika kujach uchak upatan ri jun ajlevita; ri ala xuxik uchuchqajaw e kkanaj kanoq pa ri rachoch ri Mika. ¹³«K'atek'uri', kamik –kcha ri Mika– ri in weta'm che ri Yahweh kutoq'ob'isaj nuwach ri', rumal rech che k'o wuk' we jun levita che chuchqajaw».

Ri e'ajdan kkitzukuj kulew

¹⁸Pa taq we q'ij ri', man k'o ta ajawinel pa ri Isra'el. E pa taq we q'ij ri', ri ujuq'at ri Dan tajin kutzukuj rulew arech kujeqeb'a' rib' chila', rumal rech che xas pa taq we q'ij ri' man k'o ta ulew kechb'al kiriqom chkixo'l ri e'ujuq'at ri Isra'el.

²Ri e'ajdan; ejob' achijab' chkixo'l ri jun kijuq'at Sore'a, e'achijab' erech ch'o'j, xe'kitaq ub'ikm chi pa ri Esta'ol ub'ik, arech ke'kitzalij uloq ri amaq'. Kkib'ij chkech ri ejob' achijab': «Jix che utzalixik ri jun ulew ri'». Ri e'job' achijab' ke'opanik pa ri ujuyub'al ri Efra'im xas chunaqaj ri rachoch ri Mika e xekanaj kan chila' chaq'ab'. ³Rumal rech che ek'o ukoq chunaqaj ri rachoch ri Mika, xkich'ob' uwach ri uch'ab'al ri jun ala ajlevita e ke'opan ruk' e kkib'ij chrech: «¿Jachin xatka'mow uloq ri at waral? ¿Jas kab'an waral ri'? ¿Jas ri achak waral?». ⁴Ri are' kub'ij chkech: «Are ri Mika xub'an weri' e we nik'aj chik ri' chwech ri in. Xujach nuchak nupatan e ri in, xinokik inuchuchqajaw are'». ⁵«Chata' b'a' chrech ri Dyos – kecha chrech– arech ri uj qeta'maj we utz kuje'eloq che we qab'e ri'». ⁶—«Jix pa ri utzil – kcha ub'i ri chuchqajaw chkech– ri ib'e che tajin kib'ano k'o chuwach ri Yahweh». ⁷Ri ejob' achijab' keb'e' ub'ik e ke'opan pa La'is. Kkilo che ri winaq ek'o chila' utzil k'olik ri kik'aslemal, ri kik'aslemal jeri' jacha ri naq'atalik chkech ri e'ajsidon, ja'maril ek'olik e ku'l kik'u'x. Man k'o ta jun winaq che k'o jun itzel kub'ano. E k'o sib'al kiwa'. Ri e'are' naj ek'o wi chkech ri e'ajsidon e man k'o ta kkich'ab'ej kib' kuk' ri e'ajsiri'a.

⁸Ketzalij uloq kuk' ri ekachalal, pa ri Sore'a e ri Esta'ol, e ri e'are' kkita chkech»: «¿Jas ri tzij iwuk'am uloq chqech?». ⁹Kkib'ij: «¿Chujwa'lijoq! Chujpaqal ub'ik chkij ri e'are', rumal rech che ri uj xqilo che utzalaj ri amaq'. ¿K'atek'ut, ri ix man k'o ta jun tzij kib'ij! Mub'an keb' ik'u'x kixb'ek e kixok pa ri ulew ri'. ¹⁰Aretaq chi' kixopanik, kiriqa' jun amaq' ri' che utzil k'olik. Ri ulew nimalaj ulew, e ri Dyos xuya' pa qaq'ab'; jun k'olb'al jawi' kolik ronojel ri loq' kuya ri ulew».

Keb'e ub'i ri e'ajdan

¹¹Keb'e qas chila' ub'ik, qas pa ri kijuq'at ri e'ajdan, qas pa ri Sore'a e pa ri Esta'ol, juq'o' lajuj k'al achijab' che erech ch'o'j. ¹²Ke'paqi' ub'ik e kkikoj ri tz'um taq kachoch pa ri Kiryat-Ye'arim pa ri Juda. Rumal k'uwa' weri', pa we q'ij na kamik ri', kb'ix chrech we jun k'olb'al ri' ri tz'um taq ja kech ri Dan. K'o pa ri relb'alqij chrech ri Kiryat-Ye'arim. ¹³Qas waral ub'ik, ke'q'ax ub'ik pa ri ujuyub'al ri Efra'im e ke'opan pa ri rachoch ri Mika.

¹⁴K'atek'uri', ri ejob' achijab' che xeb'e che utzalixik ri ulew, kech'awik e kkib'ij chkech ri ekach'alal: «¿La man iweta'm ta ix che k'o pa ri jun k'olb'al ri', pa taq we ja ri', jun efod e enik'aj taq terafim, jun uwachb'al tz'aq e jun esal uwach dyos che ch'ich' ja'risam? K'atek'uri', kamik ri' chiwila' b'a' jas ri rajawaxik kib'ano». ¹⁵Ke'opan jela', e keb'e pa ri rachoch ri ala ri ajlevita, pa ri rachoch ri Mika, k'atek'uri' kkiya jun rutzil uwach. ¹⁶K'atek'uri' ri juq'o' lajuj k'al (600) achijab' e'ajdan, etak'al chuchi' ri ja ruk' ri jastaq kech rech ch'o'j. ¹⁷Ri ejob' achijab' che xeb'e che utzalexik ri ulew, ke'ok ub'ik, kkik'am ub'i ri jun tz'aq, ri efod, ri jetaq terafim e ri e'esal uwach dyos b'anom ruk' ch'ich' che xja'risaxik, e aretaq chi' tajin weri', ri chuchqajaw tak'al chuchi' ri uchi'ja kuk' ri juq'o' lajuj k'al achijab' che kuk'am ri jastaq kech rech ch'o'j. ¹⁸Ri e'are', ri xe'ok b'i pa ri rachoch ri Mika, kkik'am ub'i ri jun tz'aq, ri efod, ri jetaq terafim e ri e'esal uwach dyos b'anom ruk' ch'ich' che ja'risam. K'atek'ut, ri chuchqajaw kub'ij chkech: «¿Jas tajin kib'ano?». ¹⁹— «¿Match'awik! kecha chrech. Chakojo' ri aq'ab' che ri achi' e chatpet b'a' quk'. Ri at, at jun tatxel e at jun chuchqajaw ri' chqech ri uj. ¿La are utz chawach at chuchqajaw pa ri rachoch junwi chi achi chuwach che at chuchqajaw chrech jun ujuq'at ri Isra'el?». ²⁰Ri chuchqajaw kki'kotik, kuk'am ukoq ri efod, ri jetaq terafim xoquje' ri jun tz'aq e kb'e ub'i chkixo'l ri e'are'.

²¹Kkimajij chi ub'ik ri kib'e, are ke'kinab'isaj ub'i chkiwach ri winaq che mankich'o'jin taj, ri jupuq taq awaj e ri jastaq kech ²²Naj chik ek'o wi chrech ri rachoch ri Mika, aretaq chi' ri ek'ulja ri naqaj ek'o wi chrech ri rachoch ri Mika, kkiya ub'ixik weri' e xeb'e che

koqataxik ri e'ajdan. ²³Rumal rech che kkiraqaqej kichi' chkech ri e'ajdan, ri e'are' xetzalej uloq, che ub'ixik chrech ri Mika: «¿Jasche jewa' uraqik achi' kab'ano?». ²⁴—«Ri ix, xik'am ub'i ri nudyos che ri in xinb'anowik e man k'o ta kiya kan chwech –kcha chkech–, xoquje' xik'am ub'ik ri nuchuchqajaw. K'atek'uri', kixb'e ub'ik e ¿jas kkanaj kan wuk' in? K'atek'uri' kib'ij na chwech: ¿Jas xariqo?». ²⁵Ri e'ajdan kkib'ij chrech: «¿Match'aw chi b'a', man kaqaj ta chik kqata ri ach'ab'al! We katch'aw na, wene' ek'o jujun taq achijab' kyakataj kiyowal e ktzaq kiq'aq' chawech. E xa jeri' nak'uri' katkikamisaj e ke'kikamisaj ri e'ajupa'awachoch!». ²⁶Ri e'ajdan xkitaqej chi jumul ri kib'e, e ri Mika aretaq chi' xilitaj rumal che ri e'are' k'o kichuq'ab', xtzalij uloq pa ri rachoch.

Ke'ok pa ri La'is. Kkimajij uyakik ri Dan e ri tyoxlaj k'olb'al

²⁷Aretaq chi' xk'amtaj ub'i kumal ri dyos xub'an ri Mika e ri chuchqajaw k'o ruk', ri e'ajdan keb'e b'i chrij ri La'is, chkij ri siwantinimit che ejamaril taq winaq e utzil chkixo'l. Ke'kikamisaj ri siwantinimit ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j e kkiporoy ub'i ri tinimit. ²⁸Man k'o ta jun winaq xpe che kito'ik, rumal rech che naj ek'o wi chrech ri Sidon e man k'o ta kkich'ab'ej kib' kuk' enik'aj winaq chik. Ri are' ek'o pa ri taq'aj che klik'ikik kb'e pa ri B'et-Rehob. Kkiyak ri tinimit e kkijeqeb'a' kib' chila', ²⁹k'atek'uri' xkikoj ub'i Dan, na'tisab'al rech ri Dan che are kitat, ri are' che ralk'uwa'l ri Isra'el. Kne'b'a', ojer kanoq ri tinimit ub'i' La'is. ³⁰Ri e'ajdan xkiwa'lisaj ri tz'aq arech xas kech ri e'are' kkanajik. Ri Yehonatan, uk'ojol ri Guerson, che uk'ojol ri Mo'ises, chuwach chi aq'anoq, ri e'uk'ojol, xe'uxik echuchqajawib' rech ri ujuq'at ri Dan qas k'ate' na ri jun q'ij che ri siwantinimit, eximitalik xek'am b'i pa jun kaxlan amaq' chik. ³¹Kkikoj panik'aj chkech ri e'are' ri jun tz'aq che xub'an ri Mika, e xuq'i'o ronojel ri jetaq q'ij che xkanajik ri rachoch ri Dyos pa ri Silo.

Ri levita che ajefra'im e ri jun ukab' rixoqil

¹⁹Pa we taq q'ij ri' –aretaq chi' man k'o ta ajawinel pa ri Isra'el– k'o jun achi, jun levita che jeqel pa ri retal rulew ri ujujub'al ri Efra'im. Kuk'am chech ukab' rixoqil jun ixoq ajb'elem rech ri Juda. ²Ri rixoqil xyakataj uq'aq'al royowal ruk' ri are' e xuya' kanoq arech ktzalij ub'ik pa ri rachoch ri utat pa ri B'elem rech ri Juda, xnajtanik chila', kijeb' ik' xkanajik chila'.

³Ri rachajil kuchap ub'i ub'e arech kb'e che uch'ab'exik ri ranima' e are kraj kutzalejisaj uloq pa ri rachoch; ruk'am ub'i ruk' ri are' jun upataninel e ekeb' ub'urix. Aretaq chi' xopanik cho ja, ri utat ri ali xril uloq ri are', ruk' ki'kotemal xel uloq che uk'ulaxik ri are'. ⁴Ri uji', che utat ri ali, xub'iy ri are' e ri are' xkanaj kan oxib' q'ij pa ri rachoch; xewa'ik e xkitij amaja' e xekanaj kan chila' chaq'ab'.

⁵Pa ri ukaj q'ij xewa'lajik b'ajchi' e ri levita kraj kb'e ub'ik, k'atek'uri', ri utat ri ali kub'ij chrech ri uji': «Chatija' ub'i ch'aaqap akaxlanwa, k'atek'uri' kixb'e ub'ik». ⁶Ket'uyi'k, junam xewa'ik e xequmunik, k'atek'uri' ri utat ri ali kub'ij chrech ri achi: «Chachomaj b'a', ri in kinta' chawech, chatkanaj chi kanoq chaq'ab' kamik ri', e chki'kot b'a' ri awanima'». ⁷Kwa'laj ri achi arech kb'e ub'ik, k'atek'ut ri uji' kwin che utayik chrech arech kkanaj kanoq, e xkanaj chi kan jumul ri jun aq'ab' ri'.

⁸Pa ri uro' q'ij ri levita kwa'lijik aq'ab'il arech kb'e ub'ik, k'atek'ut ri utat ri ali, kub'ij chrech: «Chab'ana' jun toq'ob', nab'e chatija' ub'i awa, e chixkanaj kanoq xas k'ate' kqaj ub'ik ri q'ij». Ekeb', junam ke'wa'ik. ⁹Kwa'lajik ri achi arech kb'e ub'ik ruk' ri ukab' rixoqil e ruk' ri upataninel, k'atek'uri' ri uji', utat ri ali, kub'ij chrech: «Tajin kqaj ub'ik ri q'ij,

chixkanaj chi kan ri jun aq'ab' waral, e chki'kot b'a' ri awanima'. Chwe'q kixb'e ub'ik e kattzelij na ri' pa ri tz'um awachoch». ¹⁰K'atek'ut, ri achi man xraj taj xkanaj kanoq chaq'ab', kwa'lijik, kb'e ub'ik e xopanik chuwach apan ri Jeb'us -weri' are ri Jerusalem-. Eruk'am ub'i ri keb' ub'urix che erech eqa'n e ri ukab' rixoqil.

**Ri kamisanik kkib'an
ri ewinaq ek'o pa ri Guib'e'a**

¹¹Aretaq chi' naqaj chik ek'o chech ri Jeb'us, sib'alaj b'enaq chi ri q'ij. Ri pataninel kub'ij chrech ri rajaw: «Chab'ana' jun toqob', chatpetoq, jo' ub'ik pa ri kitinimit ri e'ajjeb'use'os e chujkanaj kan chila' we jun aq'ab' ri'». ¹²Ri rajaw kub'ij chrech: «Man kujok ta pa jun tinimit che kech ekaxlan taq winaq, waral man k'o ta jun ajisra'el, xaq kujq'ax ub'i wa' e are' kujopan wa' pa ri Guib'e'a». ¹³E kutz'aqatisaj ub'ixik chrech ri upataninel: «Jo', are kujok wa' pa jun chkech ri jetaq tinimit le' e chila' wa' kujkanaj kanoq we jun aq'ab' ri', pa ri Guib'e'a on ri Rama». ¹⁴Xaq xeq'ax ub'ik e xkitaqej ri kib'e. Xe'opanik chuwach apan ri Guib'e'a rech ri B'enejamin aretaq chi' tajin kqaj ri q'ij. ¹⁵Xkiram ub'i ri kib'e waral ri' arech kekanaj kan we jun aq'ab' ri' pa ri Guib'e'a. Xok ub'ik ri levita, e xt'uyi' pa ri k'ayb'al, k'atek'ut man k'o ta jun winaq xuchi'j ri rachoch chkech arech kekanaj kan chila' we jun aq'ab' ri'.

¹⁶Kopan jun nim winaq chik, che b'enaq'ij chik xtzalij uloq pa ri chak pa ri rulew. Ri are' jun achi ajuyub' rech ri ujuyub'al ri Efra'im, che jeqel pa ri Guib'e'a, k'atek'uri' ri siwan tinimit ek'o chila' e'ajb'enjamin. ¹⁷Xuwa'lisaj apan ri uwoq'och e xka'y apan chech ri ajb'innel achi t'uyul pa ri k'ayb'al: «¿Jawi' katb'e wi? kcha ri nim winaq chrech, e ¿jawi' atpetinaq wi?». ¹⁸K'atek'uri', ri jun chik kub'ij chrech: «Ri uj xaq uj uk'owel uj'axel, uj petinaq pa ri B'elem rech ri Juda kujb'e pa ri retal rulew ri ujuyub'al ri Efra'im. Ri in, in ajjela'. Xinb'e pa ri B'elem rech ri Juda. Ri in kinb'e pa ri wachoch, k'atek'ut man k'o ta jun winaq kinuk'ulaj pa ri rachoch. ¹⁹K'atek'uri', k'o qak'im, k'o qaq'ayes kqaya chkech ri eqab'urix, xoquje' ri in k'o nukaxlanwa e k'o nuvino, wech in, rech ri numokom e rech ri ala che petinaq uloq ruk' ri apataninel. Man k'o ta jun jas uwach kraj che mata quk'am uloq».

²⁰—«Utz b'a' apetik, kcha ri nim winaq chrech, chaya' b'a' alaj chwech arech ri in kinya' chawech ri rajawaxik chawech, k'atek'ut matkanaj kanoq we jun aq'ab' ri' pa we k'ayb'al ri'». ²¹K'atek'ut, krokisaj ub'i pa ri rachoch e kuya' kiq'ayes ri ub'urix. Ri e'ajb'innel xkich'aj ri kqan, xewa'ik e xkiqu muj ri kuk'ya'.

²²K'atek'uri', aretaq chi' ri e'are' tajin kewa'ik, enik'aj winaq pa ri tinimit, e eb'anal k'ax taq winaq, kkimulij kib' chrij ri ja, e kkiponklej ri uchi'ja, kkib'ij chrech ri nim winaq chik rajaw ri ja: «Chawesaj uloq ri achi che xok ub'i pa ri awachoch, arech ri uj qeta'maj uwach ri are'».

²³K'atek'uri', ri rajaw ri ja kel uloq e kub'ij chkech ri e'are': «¡Jayi', ri ix, ix wachalal! ri in kinta' chiwech, mib'an ri itzel ri'. Kamik ri' che xok we achi pa ri wachoch, mib'an we nimalaj etzalal ri'. ²⁴K'o we numi'al ri', ri are' q'apoj ali. Ri in kinjach ri are' chiwech. Chib'ana' k'ax chrech ri are' e chib'ana' chrech ri jastaq che utz kiwil ix, k'atek'ut, mib'an ri nimalaj k'ax chrech we achi ri'».

²⁵K'atek'uri', ri achijab' man xkaj taj xkitatab'ej ri utzij ri are'. Ri achi xresaj uloq ri rixoqil chkech ri e'are'. Ri e'are' xketa'maj uwach ri are', e kkib'an nimalaj k'ax chrech ri are' ronojel jun aq'ab' xas k'ate' na aq'ab'il, e aretaq chi' xsaqarik xkiya' kanoq ri are'.

²⁶Aq'ab'il, ri ixoq kopanik e ktzaqik chuchi' ri rachoch ri achi jawi' k'o wi ri rachajil e xkanaj kan chila' xas k'ate' xwa'lajik uwach ri q'ij.

²⁷Aq'ab', kwa'lajik ri rachajil, kujaq ri uchi'ja, kel uloq arech kumajij chi jumul ri ub'e, k'atek'uri', krilo che ri ixoq, ri ukab' rixoqil, ponolik chuchi' ri ja, ri uq'ab' k'o pulew qas pa ri okib'al ub'i pa ja. ²⁸«Chatwa'lijoq ub'ik, kcha chrech, e jo' ub'ik». Man k'o ta xutzalej uwach ri utzij. K'atek'uri', ku'aq'insaj ub'ik chrij ri ub'urix e kusuk' ub'i pa ri ub'e ri rachoch. ²⁹Aretaq chi' kopan pa ri rachoch, kuk'ama' uloq ri ukab' rixoqil e kumuch ri are' pa taq ch'qeta'q, kub'an kab'lajuj ch'aqap chrech, k'atek'uri', kutaq ub'i weri' pa ronojel ri rulew ri Isra'el. ³⁰Ri winaq che kkil weri', kkib'ij: «Man k'o ta jumul ilitajinaq jun jas uwach jacha weri', chi pa ri q'ij uloq che xe'el uloq ri e'ajisra'el pa ri Egipto chi pa ri q'ij kamik ri'». Ri ajlevita xtaqan chkech ri winaq che xe'utaq ub'ik ri are': Jewa kib'ij chkech ri e'ajisra'el: «¿La k'o jun jas uwach jewa' k'ulmatajinaq chi aretaq chi' xe'el uloq ri e'ajisra'el pa ri Egipto chi pa ri q'ij kamik ri', ¿Chixoman b'a', chimulij b'a' iwib' che uch'ob'ik e qas chiwila' b'a' jas ri kb'anik!»

Ri e'ajisra'el xkijikib'a ri kitzij che ktoj na uk'axel ri k'ax xb'antajik pa ri Guib'e'a

²⁰¹K'tek'uri', konojel ri e'ajisra'el ke'el ub'ik, e konojel xa jun kkimulij wi kib', kmajtaj ub'ik pa ri Dan e kopan pa ri B'erseb'a, xoquje' ri ramaq' ri Gala'ad, kkimulij kib' chuwach ri Yahweh pa ri Mispa.

²Ri ekinimal konojel ri siwantinimit, e konojel ri e'ujuq'at ri Isra'el xe'opanic pa ri mulin ib' kech ri e'usiwan tinimit ri Dyos: e 400.000 achijab' etak'toj chkaqan, keta'm kksilob'isaj ri ch'ich' rech ch'o'j. ³Ri e'ajb'enjamin xkita utzijol che ri e'ajisra'el xe'paqi' uloq pa ri Mispa. Ri e'ajisra'el kkib'ij: «¿Chib'ij b'a' chqech jas ub'anik ri nimalaj k'ax xk'ulmatajik ri'!».

⁴Ri levita, ri rachajil ri ixoq xkamisaxik, kch'awik e kub'ij: «Ri in xinopan ruk' ri wixoqil pa ri Guib'e'a rech ri B'enjamin arech kinkanaj kan chila' chaq'ab'. ⁵Ri e'ajsiwan tinimit pa ri Guib'e'a xewa'lajik uloq chwij, e chaq'ab' xkisutij rij ri ja jawi' xinkanaj kan wi; xkaj xinkikamisaj in e xkib'an k'ax chrech ri wixoqil, nimalj il xkib'an chech, rumal k'uri' xkamik ri are'».

⁶Ri in, xink'am uloq ri wixoqil, xinb'an ch'qetaq chech e xintaq ub'ik weri' pa ronojel ri ulew rechb'al ri Isra'el, rumal rech che xk'ulmatajik jun nimalaj k'ixb'al, e jun nimalaj k'ax pa ri Isra'el.

⁷Kamik ri', iwonojel ix k'o waral ix ajisra'el. Chixoman b'a' puwi' weri' e chib'ij b'a' jas ri kb'anik».

⁸Konojel ri siwantinimit junam kewa'lajik e kkib'ij: «¿Chaqaxo'l, man k'o ta jun winaq wa' ktzalij pa ri tz'um rachoch, man k'o ta jun winaq wa' ktzalij pa ri rachoch! ⁹Are wa' ri kqab'an na' puwi' ri Guib'e'a. Ri uj kujpaqi' ub'i wa' chkij ri e'are' ¹⁰e chkixo'l konojel ri e'ujuq'at ri Isra'el, chkixo'l ok'al achijab' kek'am ukoq lajuj achijab', kek'am ukoq ok'al achijab' chkixo'l kaq'o' lajuj k'al achijab', e kaq'o' lajuj k'al achijab' chkixo'l 10.000 achijab'. Ri e'are' kkitzukuj na ri' ri kiwa ri winaq keb'e' pa ri ch'o'j, arech ke'kib'ana' chrech ri B'enjamin jeri' jacha ri nimalaj k'ax xkib'an pa ri Isra'el».

¹¹Jeri' umulixik kib' xkib'ano konojel ri Isra'el, xa jun xkib'ano.

K'ax kich'ab'exik ri e'ajb'enjamin

¹²Ri e'ujuq'at ri Isra'el xe'kitaq ub'ik enik'aj etaqo'nel kuk' konojel ri ujuq'at ri B'enjamin arech kkib'ij chkech: «¿Jas ub'e'al ri jun kamisanik xb'antajik chixo'l? ¹³Kamik k'ut ri', kqaj kijach chqech ri e'achijab' che eb'anal taq k'ax, man utz taj we kekanaj kanoq

pa ri Guib'e'a, arech keqakamisaj ri e'are', e xa jek'uri' ksachtaj ub'i uwach ri itzel pa ri Isra'el». K'atek'ut, ri e'ajb'enjamin man xkaj taj xkita ri kitzij ri e'ajisra'el.

Nab'e taq ch'o'j xb'anik

¹⁴Ri e'ajb'enjamin, kekiya' kan ri jetaq kitinimit, kkimulij kib' pa ri Guib'e'a arech ke'b'ech'o'jinoq kuk' ri e'ajisra'el. ¹⁵Pa we jun q'ij ri', ri e'ajb'enjamin ke'kejalaj ri e'ajb'enjamin che xepe uloq pa taq ri tinimit, xetz'aqatik 26.000 achijab' che keta'm kikoq ri ch'ich' rech ch'o'j; ri e'ajguib'e'a, man e'ejalam taj kuk' we nik'aj ri'. ¹⁶Konojel ri achijab' erech ch'o'j e juq'o' jo'lajuj k'al (700) e'utzalaj taq achijab' chrech ri ch'o'j, utz ri umox kiq'ab'. Konojel kuk'am jetaq ab'aj arech suk' kek'yaqan chrech ri ikyaq', qas kekowinik kkisuk'ab'a' jun wi'aj.

¹⁷Xoquje' ri e'ajisra'el xe'kejalaj ri e'achijab'; man k'o ta ri B'enjamin chkixo'l, e xkitz'aqatisaj 400.000 achijab' che keta'm kkichap ri ch'ich' rech ch'o'j. ¹⁸Keb'e ub'ik e kepaqi' ub'ik pa ri B'etel arech kekita chrech ri Dyos: «¿Jachin chqech uj kpaqi' ub'ik nab'e che ub'anik ri ch'o'j chkij ri e'ajb'enjamin?». E ri Yahweh kub'ij: «Are ri Juda kpaqi' ub'i nab'e».

¹⁹Ri e'ajisra'el, aq'ab' kewa'laj ub'ik e kkikoq ri tz'um taq kachoch chuwach ri Guib'e'a. ²⁰Ri achijab' e'ajisra'el keb'e che ub'anik ri ch'o'j ruk' ri B'enjamin e xkicholej kib' che ub'anik ri ch'o'j chuwach ri Guib'e'a. ²¹K'atek'uri' ri e'ajb'enjamin xe'el uloq pa ri Guib'e'a, e pa we jun q'ij ri' xe'kikamisaj kanoq e 22.000 achijab' e'ajisra'el. ²²Ri achijab' e'ajisra'el che erech ch'o'j xpe chi jumul ri kichuq'ab' e xkicholej chi kib' chrech ri ch'o'j pa ri jun k'olb'al jawi' xek'o'ji' wi ri nab'e q'ij. ²³Ri e'ajisra'el xepetik che ri oq'ej chuwach ri Yahweh chi k'ate' xok aq'ab', k'atek'uri' kkita' chrech ri Yahweh e xkib'ij chrech: «¿La rajawaxik kujch'ojinik chi jumul kuk' ri e'uk'ojol ri B'enjamin che eqachalal ri e'are'?». K'atek'uri' ri Yahweh kub'ij chkech: «Jix jib'ana' ri ch'o'j chrij ri are'».

²⁴Pa ri ukab' q'ij, ri e'ajisra'el keqib' ukoq kuk' ri e'ajb'enjamin, ²⁵k'atek'ut, xoquje' pa we ukab' q'ij ri', ri B'enjamin ke'el uloq pa ri Guib'e'a, kekiriqa' ri e'are' e ke'kikamisaj chi jumul 18.000 achijab' chkech ri e'ajisra'el; konojel ri achijab' xekamik keta'm kech'o'jinik ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j. ²⁶K'atek'uri', konojel ri e'ajisra'el e konojel ri winaq kepaqi' uloq pa ri B'etel, xe'oq'ik e xet'uyi' chuwach ri Yahweh, jun q'ij xemewajik xas k'ate' na kok aq'ab' e kkichi'j jujun taq holokostos e jujun taq tab'al toq'ob' rech utzil chuwach ri Yahweh; ²⁷Ri e'ajisra'el kkita' chrech ri Yahweh –ri arka rech ri chapb'al q'ab' rech ri Dyos k'o pa we k'olb'al ri', ²⁸e ri Pinjas, uk'ojol ri Ele'asar, che uk'ojol ri A'aron, pa taq we q'ij ri', are kpatanijik– Kkib'ij: «¿La rajawaxik kinel chi na ub'ik che ub'anik ri ch'o'j kuk' ri e'uk'ojol ri B'enjamin wachalal on are utz kinya kanoq?». K'atek'uri' ri Yahweh kub'ij: «Man kiya ta kanoq, jix b'a', rumal rech che chwe'q ke'injach na ri e'are' pa iq'ab'».

Ri B'enjamin xch'akatajik

²⁹K'atek'uri', ri Isra'el ke'ukoj ejujun achijab' erech ch'o'j pa ronojel b'e, arech kek'ak'alanik chkech ri Guib'e'a. ³⁰Pa ri urox q'ij, ri e'ajisra'el keb'e ub'i pakiwi' ri e'ajb'enjamin e jeri' xkib'ano pa ri jun chik q'ij, kkicholej kib' che ri ch'o'j chuwach ri Guib'e'a. ³¹Ri e'ajb'enjamin ke'el uloq che kik'ulaxik naj chrech ri tinimit. Jacha ri kib'anom pa taq ri q'ij kanoq kkichaple'j kikamisaxik sib'alaj ek'i winaq pa taq b'e che kpaqi'k, jun che kb'e pa ri B'etel e ri jun chik che kb'e pa ri Guib'e'a: 30.000 achijab' rech ri Isra'el. ³²Ri e'ajb'enjamin xkib'ij chkib'il kib': «Ri e'are' xech'akatajik chi jumul chqawach jacha ri nab'e mul», k'atek'ut, ri e'ajisra'el xkib'ij chkixo'l: «Ri uj kujanimaj ub'ik chkiwach pa taq ri b'e

arech naj ke'el uloq chrech ri tinimit». ³³K'atek'uri', konojel ri achijab' e'ajisra'el kewa'laj uloq pa ri kik'olb'al e kkicholej kib' pa ri B'al-Tamar, e ri achijab' che kik'um uloq kib', chi pa ri kik'olb'al kech'o'jin uloq puwi' ri Guib'e'a che man k'o ta uchuq'ab'. ³⁴E 10.000 ri e'utzalaj taq achijab' che xecha'ik pa ronojel ri Isra'el, kepe uloq chuwach ri Guib'e'a; ri ch'o'j nimalaj k'ax e ri e'ajb'enjamin man k'o ta keta'm ri nimalaj k'ax petinaq chkij e'are'. ³⁵Ri Yahweh ke'uqajb'ej ri B'enjamin chkiwach ri Isra'el, e pa we jun q'ij ri', ri e'ajisra'el xekikamisaj pa ri B'enjamin e 25.100 achijab', konojel kuk'am ri kich'ich' rech ch'o'j.

³⁶Ri e'ajb'enjamin xkilo che ri e'are' xech'akatajik. –Ri e'ajista'el xkiya' kulew chkech ri e'ajb'enjamin rumal rech che k'o ri jun k'amb'al xkikoj chkech ri Guib'e'a. ³⁷Ri winaq kik'u'm uloq kib' kkikoj anim chrij ri Guib'e'a e kkijub'uj ub'ik kib' e ke'kikamisaj konojel ri tinimit ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j. ³⁸K'atek'uri', ri winaq e'ajisra'el, xkichomaj kuk' ri winaq che kik'u'm uloq kib': kkit'usej uloq jun sib' pa ri tinimit arech jun k'utb'al chkech; ³⁹rumal k'uwa', ri B'enjamin xuchaple'j kikamisaxik ejujun taq winaq chkixo'l ri e'ajisra'el: e 30 achijab': E kkib'ij chb'il taq kib': «Qastzij nak'ut, jumul chik xech'akatajik chqawach jacha pa ri nab'e ch'o'j».

⁴⁰K'atek'ut, ri uk'utb'alil ri sib', xumajij kaq'an xas pa ri tinimit, e ri B'enjamin, kka'y apanoq e krilo che pa ronojel ri tinimit kpaqi' ri q'aq' chikaj. ⁴¹Ri achijab' e'ajisra'el ketzalijik e ri achijab' rech ri B'enjamin keb'irb'itik, aretaq chi' xkilo ri nimalaj k'ax petinaq chkij.

⁴²Ke'animaj chkiwach ri e'ajisra'el pa ri ub'e ri tz'inalik ulew, k'atek'ut ri achijab' erech ch'o'j xkisutij kij; ri achijab' che eptinaq uloq pa ri tinimit, ke'kichap panik'aj e ke'kikamisaj ⁴³Jewa' usutixik kij ri B'enjamin xkib'ano, man xe'ulxlan taj che koqataxik ri e'are'are' e xkiqajb'ej chi k'ate' na xe'opan chuwach ri Guib'e'a, pa ri relb'ajq'ij. ⁴⁴Pa ri B'enjamin xekamik 18.000 achijab', konojel e'utzalaj taq achijab' chrech ri ch'o'j. ⁴⁵Xkisutij ub'i kib' e ke'animaj ub'ik pa ri tz'inalik ulew, xeb'e ub'ik chunaqaj ri ab'aj rech ri Rimmon. Ri e'ajisra'el kekichap pa taq ri b'e 5.000 achijab'. K'atek'uri', xkoqataj ri B'enjamin qas pa ri retal rulew ri Guidon e xe'kikamisaj juwinaq k'al (2.000) achijab'.

⁴⁶Pa we jun q'ij ri', chkech ri B'enjamin xekam 25.000 achijab', che keta'm kech'o'jinik ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j e ri e'are' konojel man k'o ta kkixib'ij kib'. ⁴⁷Juq'o' lajuz k'al achijab' xekowinik xe'animaj ub'ik pa ri tz'inalik ulew, chunaqaj ri ab'aj rech ri Rimmon. K'atek'uri' xekanaj kan chila' kijeb' ik'. ⁴⁸Ri achijab' e'ajisra'el xetzalijik chkij ri e'ajb'enjamin, ke'kikamisaj ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j ri achijab' ek'o pa ri tinimit, xoquje' xkikamisaj kan ri jetaq chikop e ronojel ri jastaq xkiriq chila'. K'atek'uri', xkiporoj ronojel ri jetaq tinimit xkiriqo.

Ri e'ajisra'el xkik'am uq'a'b che man utz taj ri xkib'ano

21¹Ri achijab' e'ajisra'el, xkijikib'a' ub'ixik ri kitzij pa ri Mispā: «Man k'o ta jun winaq chqaxo'l uj kuya' ri umi'al pa k'ulanem chkech ri B'enjamin».

²Ri siwantinimit keb'e pa ri B'etel, e xet'uyi' chila' chuwach ri Dyos xas b'enaq'ij na, nimalaj oq'ej kkib'ano e sib'alaj kkik'is kik'u'x: ³«Yahweh, Udyos ri Isra'el –kecha–, ¿jas k'u'che che xas ksach uwach pa ri Isra'el jun chkech ri ujuq'at ri Isra'el?».

⁴Chwe'q chi aq'anoq, ri siwantinimit aq'ab' kewa'lajik e xkiyak jun ab'aj rech tab'al toq'ob'; kkichi'j jujun taq holokostos e nik'aj taq tab'al toq'ob' rech utzil. ⁵K'atek'uri', ri e'ajisra'el kkib'ij: «¿Jachin chqech qonojel ri uj ujuq'at ri Isra'el che man xpe ta pa ri mulin ib' chuwach ri Yahweh?». Rumal rech che xkijikib'a' ri kitzij pa ri Mispā, che ri jun winaq man kpaqi' ta ub'ik chuwach ri Yahweh «kkam ri'».

⁶K'atek'uri', ri e'ajisra'el kimayow puwi' ri kachalal B'enjamin e kkib'ij: «Pa we jun q'ij ri' xb'oq ub'ik chqaxo'l jun ujuq'at ri Isra'el. ⁷¿Jas ri kqab'an ri' che kiriqik ri ixoqib' arech keqaya' chkech kixoxil ri xekanaj na kanoq, rumal rech che ri uj xqab'ij che man k'o ta keqaya' ri eqami'al chkech pa k'ulanem?»

**Ri eq'apoj taq alitomab' erech ri Yab'es
keya'taj pa k'ulanem chkech ri e'ajb'enjamin**

⁸K'atek'uri', kkita' chb'il kib': «¿Jachin chkech ri e'ujuq'at ri Isra'el man xpaqi' ta chuwach ri Yahweh pa ri Mispa?». K'atek'uri', xkilo che man k'o ta jun winaq ayyab'es rech ri Gala'ad xpe pa taq ri tz'um ja, pa ri mulin ib'.

⁹Xe'kejalaj ri siwantinimit e man k'o ta jun winaq chkixo'l che ayyab'es rech ri Gala'ad.

¹⁰Ri mulin ib' ke'utaq ub'i jela' 12.000 achijab', e'achijab' che k'o kichuq'ab', e jewa' ri taqanik xya chkech ri': Jix e je'ikamisaj ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j ri siwantinimit Yab'es rech ri Gala'ad, xoquje' ke'ikamisaj ri ixoqib' e ri maja' kuya'o kech'o'jinik. ¹¹Are wa' ri rajawaxik kib'ano: ke'iya'o chuwach ri anatema konojel ri achijab' e konojel ri ixoqib' che xketa'maj uwach jun achi cho ri ch'at».

¹²Chkixo'l ri siwantinimit e'ayjab'es rech ri Gala'ad, xeriqitajik juq'o' q'apoj alitomab' che man kich'ob'om ta uwach jun achi e ke'kuk'aj ub'ik pa ri tz'um taq ja k'o pa ri Silo k'o pa ri utinimit ri Kana'an.

¹³Konojel ri mulin ib' rech ri Isra'el kkitaq ub'ik enik'aj taqo'nelab' chkech ri e'ajb'enjamin che ek'o ri ab'aj rech ri Rimmon arech kkib'an ri utzil kuk'. ¹⁴Xa jek'uri', ri B'enjamin xtzalij uloq. Kekiya' chkech ri ixoqib' erech Yab'es rech ri Gala'ad, ri e'are' che xek'asi' kanoq, k'atek'ut man xub'ana taj arech konojel kkiriq kech.

Ke'kilaq'aj ub'ik ri ekimi'al ri Silo

¹⁵Ri siwantinimit xutoq'ob'isaj uwach ri B'enjamin, rumal rech che ri Yahweh xuk'ot jun b'e chkixo'l ri e'ujuq'at ri Isra'el.

¹⁶«¿Jas kqab'an na wa' arech keqariq kixoxilal ri e'are' –kecha ri ekinimal winaq– rumal rech che ri ixoqib' erech ri B'enjamin xekamik?». ¹⁷K'atek'uri', kkib'ij: «¿Jas kqab'ano arech kk'oltajik rija'lil ri B'enjamin e man ksach ta uwach jun ujuq'at ri Isra'el? ¹⁸Rumal rech che ri uj man loq' taj keqaya' ri eqami'al chkech pa k'ulanem». Rumal ne rech che ri e'ajisra'el xkijikib'a' ub'ixik we tzij ri': «Kyaqsaq ri jun winaq che kuya' jun ixoq chrech ri B'enjamin!».

¹⁹K'atek'ut, kkib'ij: Kamik ri', pa ri Silo, tajin ri unimaq'ij ri Yahweh che kb'an ronojel junab' –ri tinimit k'o pa ri urox uxkut kaj chrech ri B'etel, pa ri relb'alq'ij chrech ri jun b'e che kpaqi' ub'ik pa ri B'etel e kopan Sikem, pa ri urox uxkut kaj chrech ri Leb'ona–. ²⁰Kkib'ij chkech ri e'ajb'enjamin: «Jix, ji'kojo' jun k'amb'al pa ri jetaq ulew tikb'al uva. ²¹Kixlaq'ab'anik uloq ri' e aretaq chi' ri ekimi'al ri Silo ke'el uloq chrech ri xojowem; ri ix kixel uloq ri' pa taq ri tikb'al uva, e kiwelaq'aj uloq ri' chijujunal, jun ixoq chkixo'l ri ekimi'al ri Silo, e kixb'e ub'i ri' pa ri rulew ri B'enjamin. ²²We ri ekitat on ri ekixib'al kepe uloq che ub'anik ch'o'j iwumal ri ix, kqab'ij ri' chkech: Chikuyu' kimak ri e'are', rumal rech che xiwil ne', man xujkowin taj xqak'am jun kixoxil chkijujunal pa ri ch'o'j; man ix taj xixya'owik chkech; xa jek'uri', ri ix man k'o ta imak ri' chuwach ri tzij che xjikib'axik ub'ixik».

²³Jeri' xkib'an ri e'ajb'enjamin, chkixo'l ri ixoqib' erech ri xojoj xe'kik'am ub'ik ri erajawaxik chkech ri e'are', k'atek'uri' xeb'e' ub'ik e ketzalij pa ri kechb'al, xkiyak chi jumul ri jetaq tinimit e xejeqi' chila'.

²⁴Ri e'ajisra'el keb'e ub'ik, ketzalij ub'ik konojel pa ri jetaq kijuq'at e pa taq ja kik'olb'al, keb'e ub'ik pa ri kechb'al. ²⁵Pa taq we q'ij ri' man k'o ta jun ajawinel pa ri Isra'el e konojel kkib'ano jachike ri utz chkiwach kkib'ano.